

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

**Fakulta biomedicínského inženýrství
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva**

**Analýza schopností sil a prostředků Armády České republiky zařazených
do Integrovaného záchranného systému**

**Analysis of Forces and Resources of the Army of the Czech republic in the
Intergrated Rescue System**

Bakalářská práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva

Studijní obor: Plánování a řízení krizových situací (kombinovaná forma studia)

Josef Rufer

Kladno, Květen 2017

Z a d á n í b a k a l á ř s k é p r á c e

Student: **Josef Rufer**
Obor: Plánování a řízení krizových situací
Téma: **Analýza schopností sil a prostředků Armády České republiky
zařazených do Integrovaném záchranném systému**
Téma anglicky: Analysis of Forces and Resources of the Army of the Czech Republic in the
Integrated Rescue System

Zásady pro vypracování:

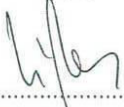
Cílem práce je analýza sil a prostředků Armády České republiky a její nasazení při mimořádných událostech. Práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se bude věnovat historii Armády České republiky od roku 1918 až po současnost a úkolům armády v systému civilní ochrany a Integrovaného záchranného systému. Následně budou popsány výhody a nevýhody nasazení Armády České republiky při řešení mimořádných událostí se zaměřením se na minulost i současnost úkolů jak civilní ochrany, tak i Integrovaného záchranného systému. V praktické části bude provedena analýza sil a prostředků Armády České republiky, budou uvedeny možnosti nasazení sil a prostředků a zanalyzovány dostupné zdroje Armády České republiky, které je schopna poskytnout při řešení mimořádných událostí.

Seznam odborné literatury:

- [1] ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA, Integrovaný záchranný systém, ed. 2., Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007, ISBN 978-80-7385-007-4
- [2] STRAKA, Karel, Československá armáda, pilíř obrany státu z let 1932-1939, Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2007, ISBN 978-80-7278-376-2
- [3] KOUCKÁ, Marta a Bohumír VESELÝ, Krizové řízení v oblasti obrany státu: učební text pro kurzy zvláštní odborné způsobilosti Ochrana obyvatelstva a krizové řízení : modul D, Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009, ISBN 978-80-86640-69-3

Zadání platné do: 11.09.2018

Vedoucí: Ing. Josef Sedlák

vedoucí katedry/pracoviště

děkan

V Kladně dne 23.02.2017

Abstrakt:

Analýza sil a prostředků Armády České republiky, možnosti jejich nasazení, počty vojáků a techniky vyčleňovaných ve prospěch Integrovaného záchranného praporu bude hlavním cílem této bakalářské práce. Současně se bude věnovat i historii a současnosti armády, jejím hlavním úkolům a popsány budou i výhody a nevýhody jejich nasazení pro záchranný systém. Přiblížena bude i minulost, současnost a vznik Integrovaného záchranného systému, civilní ochrany a obrany.

Klíčová slova: Armáda České republiky, Generální štáb Armády České republiky, Integrovaný záchranný systém, krizová situace, krizový stav, mimořádná situace, Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra, síly a prostředky.

Abstract:

The principal objective of the present bachelor's thesis is the analysis of the means and resources of the Army of the Czech Republic, possibilities of its deployment and number of soldiers and technical equipment intended for Integrated Rescue Battalion. At the same time, it deals with history and present state of the army as well as its main aims. Furthermore, pros and cons of their implementation will be described for the rescue system. Past, present state and set up of the integrated rescue system, civil security and defence will be analysed, too.

Keywords: Army of the Czech Republic, General Staff of the Army of the Czech Republic, Integrated Rescue System, Crisis Situation, Emergency Situation, Ministry of Defense, Ministry of the Interior, Forces and Resources.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem *Analýza schopností sil a prostředků Armády České republiky zařazených do Integrovaného záchranného systému* vypracoval samostatně a použil k tomu úplný výčet citací použitých pramenů, které uvádím v seznamu přiloženém k bakalářské práci.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

V Kladně dne

.....

podpis

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval svému vedoucímu práce Ing. Josefu Sedlákovi za jeho čas, ochotu a cenné rady, které mi poskytl při zpracování bakalářské práce. Jeho vedení a pomoci si velice vážím.

Obsah

Úvod.....	10
1 Současný stav.....	12
1.1 Armáda České republiky a její působnost ve prospěch Integrovaného záchranného systému a Policie České republiky	12
1.1.1 Plánovaná pomoc na vyžádání	12
1.1.2 Typy krizových situací	12
1.1.3 Vyžadování sil a prostředků AČR k záchranným pracím	13
1.1.4 Vyžadování sil a prostředků AČR k likvidačním pracím	14
1.1.5 Vyžadování a nasazování sil a prostředků AČR k odstraňování jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky	14
1.1.6 Vyžadování a nasazování sil a prostředků armády v případě vzniku mimořádné události 2. nebo 3. stupně na jaderné elektrárně Temelín a jaderné elektrárně Dukovany	15
1.1.7 Nasazení sil a prostředků AČR k plnění úkolů Policie České republiky	16
1.1.8 Úkoly Vojenské policie	18
1.2 Historie a současnost Armády České republiky	20
1.2.1 Vznik samostatného Československého státu	20
1.2.2 Vznik československé armády	22
1.2.3 Československá armáda v letech 1918-1921	24
1.2.4 Armáda v letech 1932-1939	26
1.2.5 1938-1939 mobilizace, okupace.....	28

1.2.6	Vládní vojsko	30
1.2.7	Československá armáda 1945-1989	31
1.2.8	Československá armáda 1989-1992	34
1.2.9	Armáda České republiky	35
1.2.10	Integrace do NATO	35
1.2.11	Profesionalizace Armády České republiky	36
1.2.12	Transformace a koncepce výstavby armády	36
1.3	Hlavní úkoly Armády České republiky	38
1.4	Výhody a nevýhody nasazení sil a prostředků AČR při nevojenských krizových situacích	40
1.4.1	Výhody	40
1.4.2	Nevýhody	45
1.5	Historie a současnost Integrovaného záchranného systému, civilní ochrany a obrany 48	
1.5.1	Civilní protiletadlová ochrana	48
1.5.2	Civilní protiletadlová ochrana za protektorátu	49
1.5.3	Civilní obrana	49
1.5.4	Civilní ochrana po roce 1989	51
1.5.5	Integrovaný záchranný systém	52
2	Cíl práce	56
3	Metodika	57
4	Výsledky	58

4.1	Analýza schopností sil a prostředků Armády České republiky zařazených do Integrovaného záchranného systému	58
4.1.1	Humanitární základna	58
4.1.2	Evakuace a humanitární pomoc	59
4.1.3	Pomoc při kalamitních situacích na komunikacích	61
4.1.4	Práce k zabezpečení průjezdnosti na komunikacích	62
4.1.5	Terénní a zemní práce	64
4.1.6	Zdravotnické zabezpečení	66
4.1.7	Veterinární odřad.....	69
4.2	Výsledky analýzy	71
5	Diskuze	74
	Závěr.....	79
	Přílohy:	81
	Seznam použitých zkratk:.....	90
	Použité zdroje:.....	91

Úvod

Vybrat si téma bakalářské práce nebylo nikterak těžké, jako příslušníka Armády České republiky mě vždy zajímaly podmínky a možnosti nasazení armády v situacích kdy jsou ohroženy lidské životy a majetek, jak je armáda schopna lidem v těžkých situacích pomoci a co může udělat aby, pokud možno ochránila majetek vysoké hodnoty a prvky infrastruktury, které jsou důležité pro základní zabezpečení funkce státu.

Ještě v dobách kdy jsem chodíval na základní školu, musel jsem se několikrát účastnit tzv. branného cvičení, kdy jsme si zkoušeli plynové masky a poté, převážně již s maskami v brašnách, absolvovali krátký pochod. V té době mě smysl těchto cvičení unikal a po změně systému, kdy tato cvičení skončila, my nechyběla. Tou dobou, nejen že skončila tato nenáviděná cvičení, ale prakticky zanikl celý systém civilní ochrany, společnost po rozpadu Sovětské svazu a uvolnění situace ve světě začala žít v domnění, že systém civilní ochrany již není zapotřebí a armáda se v systému, kdy bylo potřeba pomoci civilnímu obyvatelstvu, stala nepohodlnou. Jak mnoho se společnost mýlila, bylo patrné již v roce 1997, kdy zemi postihly tragické povodně na Moravě, v té době, nejen že nebyl funkční Integrovaný záchranný systém, ale navíc se ukázalo, že v případech, kdy je ohrožena značná část obyvatel a majetku, stává se armáda více než potřebnou pro zvládnutí a překonání krize a odstranění následných škod.

Ještě než skončily povodně na Moravě, začalo se uvažovat jak v budoucnu efektivně využít síly a prostředky Armády České republiky pro zvládnutí krizových a mimořádných situací, vymezit její pravomoci, určit kdo, kdy a jak bude moci armádu využít ve prospěch obyvatelstva a státní správy. Tyto požadavky byly napevno zakotveny do Zákona o integrovaném záchranném systému č. 239/2000 Sb., kde byla armáda začleněna mezi ostatní složky Integrovaného záchranného systému. Armáda svou organizací, výcvikem a technikou nemohla být součástí základních složek Integrovaného záchranného systému, ale v případech, kdy tyto jednotky nejsou schopny zvládnout situaci vlastními silami, stává se armáda nepostradatelnou pro překonání krizových a mimořádných situací. Síly a prostředky armády mohou být rozhodující silou při situacích nevojenského charakteru, kdy jsou ohroženy lidské životy a zdraví, majetek a kritická infrastruktura a to i když byly, při reorganizaci, zrušeny záchranné prapory.

Hlavním cílem bakalářské práce je poukázat na výhody a nevýhody nasazených sil a prostředků armády ve prospěch Integrovaného záchranného systému a k plnění úkolů Policie České republiky a bude provedena analýza těchto nasazených sil a prostředků Armády České republiky. Popsán bude i vznik, historie a současnost Armády České republiky a Integrovaného záchranného systému.

1 Současný stav

V současné době Armáda České republiky neplní pouze hlavní úkoly, které jí jsou stanoveny zákonem č. 219/1999 Sb., ale stále častěji jsou její síly a prostředky využívány pro plnění úkolů Integrovaného záchranného systému. Vyžadování SaP, jejich pravomoci a úkoly mají svá pravidla a definice, ta budou popsána v první části této bakalářské práce.

Následně bude přiblížena historie Armády České republiky a Integrovaného záchranného systému, spolu s výhodami a nevýhodami, které provázejí nasazení SaP AČR.

1.1 Armáda České republiky a její působnost ve prospěch Integrovaného záchranného systému a Policie České republiky

Armáda České republiky je ve prospěch Integrovaného záchranného systému nasazována na základě uzavření plánované pomoci na vyžádání, která je uzavřena s Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru.

1.1.1 Plánovaná pomoc na vyžádání

Síly a prostředky AČR lze poskytnout, při záchranných a likvidačních pracích jako ostatní složku Integrovaného záchranného systému, a to na základě uzavřené dohody o plánované pomoci na vyžádání, která se uzavírá mezi Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru a Ministerstvem obrany ČR podle § 21 zákona č. 239/2000Sb (1).

1.1.2 Typy krizových situací

Krizové situace vojenského charakteru

- násilné akce subjektů cizí moci za použití vojenských sil proti chráněným zájmům státu, (reakce na zapojení do zahraničních misí)
- rozsáhlá diverzní činnost spojená s přípravou vojenské agrese cizí moci
- vnější vojenské napadení,
- plnění spojeneckých závazků v zahraničí,
- ohrožení základních hodnot demokracie, svobody, životy a zdraví občanů v jiné zemi v takovém rozsahu, že by došlo k ohrožení bezpečnosti

mezinárodního prostředí a bylo by nutné nasazení ozbrojených sil v rámci mezinárodní mírové operace (1).

Krizové situace nevojenského charakteru

- ohrožení veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti velkého rozsahu,
- důsledek ohrožení ekonomické bezpečnosti ČR,
- důsledek ohrožení zdraví a životů velkého počtu osob, majetků a životního prostředí, zejména v souvislosti s haváriemi nebo živelnými pohromami at' již antropogenního nebo přírodního původu,
- v případě ohrožení základních hodnot demokracie, svobody, životů a zdraví občanů v jiných zemích a to takového rozsahu, že je nezbytně nutné okamžitě poskytnout humanitární pomoc, vyslat humanitární pracovníky nebo nasadit policejní a záchranné týmy, za účasti ČR (1).

1.1.3 Vyžadování sil a prostředků AČR k záchranným pracím

Pomoc od AČR mohou, na základě uzavřené dohody o plánované pomoci na vyžádání, vyžadovat:

- *hejtmani krajů a starostové obcí, na jejichž území došlo k pohromě,*
- *hejtmani krajů a starostové obcí nebo velitel zásahu a velitel jednotky požární ochrany, hrozí-li nebezpečí z prodlení u velitele vojenského útvaru, nebo u náčelníka vojenského zařízení, které jsou nejbližší místu pohromy,*
- *Ministerstvo vnitra v souladu s Ústředním poplachovým plánem IZS prostřednictvím OPIS GŘ HZS ČR,*
- *hejtmani a starostové obcí s rozšířenou působností v souladu s příslušným poplachovým plánem IZS prostřednictvím OPIS IZS kraje,*
- *velitel zásahu na místě zásahu u velitelů a vedoucích složek IZS, v ostatních případech prostřednictvím místně příslušného OPIS IZS,*
- *HZS kraje, krajský úřad nebo Ministerstvo vnitra jako ostatní pomoc (1).*

1.1.4 Vyžadování sil a prostředků AČR k likvidačním pracím

Použití AČR mohou vyžadovat tyto orgány:

- *Ministerstvo vnitra v souladu s Ústředním poplachovým plánem IZS prostřednictvím OPIS GŘ HZS,*
- *hejtmani a starostové obcí s rozšířenou působností v souladu s příslušným poplachovým plánem IZS prostřednictvím OPIS IZS kraje,*
- *velitel zásahu na místě zásahu u velitelů a vedoucích složek IZS, v ostatních případech prostřednictvím místně příslušného OPIS IZS,*
- *HZS kraje, krajský úřad nebo Ministerstvo vnitra pro potřebu složek IZS jako ostatní pomoc.*

O použití armády k likvidaci následků pohromy nad rámec vyčleněných sil a prostředků AČR v Ústředním poplachovém plánu IZS rozhoduje vláda (2).

1.1.5 Vyžadování a nasazování sil a prostředků AČR k odstraňování jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky

Pomoc mohou v případě potřeby vyžadovat:

- *vedoucí správních úřadů, orgánů územní samosprávy právnických osob a požární ochrany,*
- *oprávněné osoby vyžadují vojenskou techniku s nezbytně nutnou obsluhou, pokud nemají potřebnou techniku k odstranění takového ohrožení, u NGŠ AČR (2).*

O nasazení jednotek k odstraňování jiného hrozícího nebezpečí rozhodne na základě pravomoci ZNGŠ-Ř SOC MO a neprodleně, o vyslání sil a prostředků, informuje Náčelníka Generálního štábu České republiky, který dále informuje ministra obrany, který o těchto krocích informuje vládu ČR (2).

Vojenská technika, určena k odstraňování jiného nebezpečí, se využívá především v závažných situacích, které ohrožují významným způsobem život a zdraví obyvatel, majetkové hodnoty značného rozsahu nebo životní prostředí.

1.1.6 Vyžadování a nasazování síla a prostředků armády v případě vzniku mimořádné události 2. nebo 3. stupně na jaderné elektrárně Temelín a jaderné elektrárně Dukovany

Pokud je vyhlášen 2. nebo 3. stupeň mimořádné události na jaderných elektrárnách mají pravomoc vyžadovat pomoc nasazených jednotek:

a) *k zabezpečení nasazení dekontaminačních odřadů osob, výzbroje a techniky, případně hospodářských zvířat:*

- *na elektrárně Temelín: hejtman Jihočeského kraje nebo jeho odpovědný zástupce, nebo v případě nebezpečí z prodlení ředitel HZS Jihočeského kraje nebo jeho odpovědný zástupce,*
- *na elektrárně Dukovany: hejtman Kraje Vysočina a Jihomoravského kraje nebo jeho odpovědný zástupce, nebo v případě nebezpečí z prodlení ředitel HZS Kraje Vysočina a Jihomoravského kraje nebo jeho odpovědný zástupce (2).*

V případě vyhlášení 2. stupně při mimořádné události na jaderných elektrárnách vyhlásit pohotovost pro vyčleněné jednotky, které zůstanou připraveny k okamžitému výjezdu v místě dislokace (2).

Při vyhlášení mimořádné události 3. stupně - radiační havárie, okamžitě provést přesun vyčleněných sil a prostředků na předem stanovená místa dekontaminace. Další činnost se řeší v součinnosti s krizovými štáby příslušného kraje dle jejich potřeb a upřesnění. Jestliže nebyl vyhlášen 2. stupeň před vyhlášením 3. stupně, jednotky se během 24 hodin přesunou na předem stanovená místa dekontaminace, kde vyčkají dalších pokynů (2).

V případě nutné evakuace 22. Základny vrtulníkového letectva Sedlec-Vícenice, která leží uvnitř zóny havarijního plánování jaderné elektrárny Dukovany, zabezpečí velitel pozemních sil nasazení dalšího dekontaminačního odřadu v jejich prospěch (2).

b) *k zabezpečení nasazení SaP ve prospěch celostátní radiační monitorovací sítě:*

- *krizový štáb Státního úřadu pro jadernou bezpečnost: prostřednictvím stále směny SOC MO, na základě požadavku vydá ZNGŠ-Ř SOC MO nařízení NGŠ AČR. SaP budou vyžadovány v souladu s ÚPP IZS (2)*

c) k plnění úkolů ve prospěch Policie ČR

- vyžadovat SaP ve prospěch Policie mohou ředitelé příslušných Krajských ředitelství Policie České republiky Jihočeského kraje, Kraje Vysočina a Jihomoravského kraje cestou operačního střediska Policejního prezidia (2)

Jednotky Univerzity obrany, pozemních sil, vzdušných sil a Velitelství výcviku-Vojenské akademie vyžadovat prostřednictvím operačního střediska Policejního prezidia České republiky.

Při vyhlášení 2. nebo 3. stupně mimořádné události na jaderných elektrárnách se uvedou do pohotovosti další jednotky AČR v souladu s jejich časovými normami. Pokud bude vyhlášen 3. stupeň jednotky se přesunou na předem stanovená místa, která určí místní PČR (2).

Nasazené jednotky plní úkoly vně objektů jaderných elektráren, mimo zóny havarijního plánování a v případě potřeby provádění záchranných prací lze úkoly, za asistence policie, plnit i uvnitř zóny havarijního plánování jaderných elektráren.

1.1.7 Nasazení sil a prostředků AČR k plnění úkolů Policie České republiky

Základní úkoly

- síly a prostředky AČR působí ve prospěch Policie České republiky a jsou nasazovány na základě nařízení vlády ČR ve chvíli, kdy Policie již nemá dostatek vlastních sil na zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti
- vojáci, kteří jsou nasazeni k plnění úkolů PČR mají při stejné práva a povinnosti jako příslušníci Policie, jejich rozsah může omezit svým nařízením vláda ČR
- na vojenském stejnokroji jsou vojáci viditelně označeni páskou "POLICIE" nebo mají reflexní vestu opatřenou stejným nápisem, případně jsou vybaveni průkazem, který potvrzuje jejich oprávnění k plnění úkolů policie
- výzbroj, rozsah a konkrétní úkoly vojáků stanoví ve svém nařízení vláda ČR

Nasazení sil a prostředků AČR dle nařízení vlády ČR č. 465/2008 sb.

- Úkoly pro policii české republiky se plní v souladu s ustanoveními zákona o PČR a Dohody o povolání vojáků AČR. Vojáci jsou při plnění úkolů podřízeni příslušníkům policie,
- Vojáci a policisté působí ve smíšených hlídkách, jejich základním úkolem je zabezpečit veřejný pořádek a bezpečnost a úkoly související s regulací pohybu osob,
- Nasazený voják je vybaven vojenskou střelnou zbraní a při plnění úkolu je oprávněn použít nejen zbraň, ale i chvály a hmaty sebeobranu, údery, kopy a pouta. Každý voják musí být seznámen s ustanovením, které tyto donucovací prostředky upravuje. Velitelem smíšené hlídky je vždy příslušník PČR,
- Odborný výcvik je třeba zabezpečit pro vojáky, kteří mohou být nasazeni při mimořádných u jaderných elektráren, tento výcvik se zaměří především na použití zbraně a sebeobranu. V rámci vnějšího havarijního plánu jaderných elektráren seznámit vojáky s případnou mírou redakčního ohrožení. Tyto výcviky zabezpečují lektoři z řad policie.

Vyčleněné síly a prostředky

- Pozemní síly, vzdušné síly a Univerzita obrany vyčlení 500 vojáků a 22 kusů techniky pro plnění úkolů ve prospěch Policie České republiky. Pro případy nasazení u jaderných elektráren zabezpečí velitel pozemních sil, ve spolupráci s velitelem vojenského výcviku – vojenské akademie, dalších 200 vojáků a 13 kusů vojenské techniky, tyto prostředky zabezpečit pokud možno v co nejkratší době. K nasazení sil a prostředků čar, se zabezpečí zpracování potřebné dokumentace.

Nasazení sil a prostředků AČR u jaderných elektráren Dukovany a Temelín

Předpokládané časové termíny pro nasazení vojáků:

- 60 vojáků do 12 hodin,
- Dalších 190 vojáků do 24 hodin,
- Dalších 250 vojáků do 72 hodin.

Technika je nasazována v těchto časových termínech:

- 10 osobních vozidel do 12 hodin,
- Dalších 10 osobních vozidel + jedno vyprošťovací vozidlo do 24 hodin,
- 1 nákladní automobil nebo autobus do 72 hodin.

1.1.8 Úkoly Vojenské policie

Úkoly VP při řešení krizových situací a mimořádných událostí

Působení ve prospěch nasazených sil a prostředků AČR

- Vojenská policie zabezpečuje doprovod dekontaminačních odřadů do míst plnění úkolu,
- Společně s Policií České republiky zabezpečují ochranu osob, vojenské techniky a materiálu a dohlížejí v prostorech nasazení na dodržování pořádku a kázně,
- Zajišťují doprovod kolo vojenské techniky, které přepravují osoby z evakuované posádky Sedlec-Včelnice, v součinnosti s velitelem 22. Vrtulníkové letky,
- Dle svých možností a charakteru situace zabezpečují doprovody kolo vojáků, kteří jsou vyčleněni ve prospěch Policie České republiky při haváriích na jaderných elektrárnách,
- S ohledem na závažnost situace plní další úkoly, které jsou spojeny s policejní ochranou.

Působení ve prospěch Vojenské policie

- Dle konkrétní situace vyčlení část svých sil k posílení určených teritoriálních velitelství VP k zajištění úkolu policejní ochrany

Řízení činnosti Vojenské policie

- Stálá směna SOC MO informuje SOD VP, pokud je vyhlášena mimořádná nebo krizová situace, při kterých jsou nasazeny síly a prostředky AČR, SOD VP neprodleně informuje o této situaci náčelníka VP a náčelníka skupiny velení a řízení VP,
- Veškerou činnost Vojenské policie koordinuje náčelník VP prostřednictvím skupiny velení a řízení.

Úkoly sil a prostředků AČR ve prospěch Vojenské policie

- K zajištění činnosti příslušníků VP připravit speciální ochranné obleky a jejich obměnu,
- Předávat trasy přesunu útvaru k zabezpečení doprovodu.

1.2 Historie a současnost Armády České republiky

1.2.1 Vznik samostatného Československého státu

Československá armáda by neměla šanci na existenci, pokud by nebylo Československého státu a to mělo ještě na počátku minulého tisíciletí k existenci daleko. Až v průběhu Velké války v letech 1914 - 1918 začali politici s bojem za samostatné Československo a cesta to nebyla jednoduchá, ještě v polovině roku 1918 nechtěli světové mocnosti, které stáli na straně Dohody, nárok na nový stát uznat. Paradoxně politikům ve snažení pomohla armáda, tehdy ještě neexistujícího státu. Politici by se ve svém snažení nezmohli uznání nároku na samostatné Československo nebýt Československé autonomní armády a jejího boje za stát, který byl pro mnohé příslušníky spíše snem než možnou realitou.

Hlavním argumentem, aby politici vítězných mocností začali uvažovat o vzniku samostatného Československa, byli úspěchy legionářů na bitevních polích Itálie, Francie a Ruska. *"Československá národní rada při svém úsilí bohatě těžila z mezinárodního ohlasu bojového nasazení svých vojsk, tedy Československé autonomní armády. Pod jejími prapory se od prosince 1917 postupně slučovaly československé dobrovolnické jednotky, které bojovali v armádách Spojenců od počátku války. Stále více o sobě dávala vědět při snaze o obnovu východní fronty, na jižním italském válčišti a i v samotné zemi svého zrodu, ve Francii"* (3 str. 6). Největší obdiv a uznání v celosvětovém měřítku si připsali legie v Rusku, jejich bojové úspěchy proti bolševickým vojskům ohromily celý svět.

Úspěchy legií na bitevních polích byly i důvodem proč začali politici Dohodových mocností uvažovat o nároku Čechoslováků na sebeurčení. Jako první stát, který oficiálně uznal právo na vznik samostatného Československa, byla Itálie.

"V neděli 21. dubna 1918 podepsal Štefánik a premiér Vittorio Emanuel Orlando oficiální smlouvu mezi italskou vládou a ČNR o vytváření politicky a prvně samostatné československé armády." Italský premiér Orlando se později ve sněmovně k podepsanému aktu vyjádřil takto, *"je prvním mezinárodním dokumentem skutečného uznání samostatného československého státu, uznáním nejen diplomatickými formulacemi, ale i formou, která potvrzuje existenci svrchovaného státu"* (4 str. 43).

Francouzská vláda, byla po Italské, druhá kdo uznala právo na vznik Československého samostatného státu. *"V sobotu 29. června 1918 předal ministr zahraničí Stephen Pichon generálnímu tajemníkovi ČNR Edvardovi Benešovi nótu, v níž se pravilo: Ve chvílích, kdy 21. střelecký pluk - první jednotka samostatné armády československé ve Francii - přijímá svůj prapor, chystá se opustit své tábory a obsadit frontový úsek uprostřed svých francouzských bratří ve zbrani, vláda republiky, jsouc svědkyní Vašeho úsilí a Vaší oddanosti k věci Spojenců, považuje za spravedlivé a nutné prohlásiti práva Vašeho národa na samostatnost a uznati veřejně a oficiálně Československou národní radu jako nejvyšší orgán spravující veškeré zájmy národa a jako první základ příští vlády československé"* (4 str. 50).

Mnohem opatrnější byla britská vláda, bála se totiž, že po uznání nároku na samostatnost Československa by museli uznat i Jihoslovanům narok na sebeurčení. Česká národní rada tak nebyla uznána jako vláda, ale spíše jako jakýsi zplnomocněnec pro jednání s ostatními spojeneckými státy. *"Arthur Balfour zaslal Edvardu Benešovi 9. srpna 1918 dopis, podle něhož Velká Británie uznává právo Československé národní rady jakožto nejvyššího orgánu československých národních zájmů a jakožto nynějšího zplnomocněnce budoucí československé vlády vykonávat nejvyšší autoritu na československou spojeneckou armádou"* (4 str. 53). Zároveň byli uznány tři československé armády jako spojenecké, které stojí na straně Spojenců proti Rakousko-Uhersku. Toto uznání bylo v Rakousku vnímáno citlivě, jelikož si uvědomovali, že by to mohlo znamenat konec monarchie.

Jedním z posledních, kdo uznal nárok na samostatnost Československa byly Spojené státy americké, Česká národní rada byla jako hlavní představitel samostatného Československa uznána 3. září 1918. *"V úterý 3. září 1918 krátce před polednem pozval k sobě Lansing Masaryka. Předal mu diplomatickou nótu v níž, vláda USA prohlašovala, že plně připravena navázat formálně vztahy s takto uznanou vládou a de facto za účelem vedení války proti společnému nepříteli, německému a rakousko-uherskému císařství"* (4 str. 56). Pro samotného Masaryka to tak byla největší odměna za jeho čtyřleté snažení ve Spojených státech amerických. Následovalo ještě uznání od Japonska a potvrzení svých dřívějších prohlášení ze strany Francouzů a Itálie.

Poté co byla samostatnost uznána od největších světových mocností své doby, prakticky už nic nebránilo vyhlášení samostatnosti v samotném Československu. Politické

špičky měli v úmyslu s vyhlásit samostatnost Československa až po skončení války, avšak události na domácí půdě dostaly rychlý spád, jakmile se lidé dozvěděli o uznání samostatnosti, vyšli 28. října do ulic a bez podpory politiků vyhlásili samostatný Československý stát. A i když trochu předčasně a nečekaně stal se 28. říjen roku 1918 dnem, kdy vznikla samostatná Československá republika.

"Po třech staletích, kdy se české země vyvíjely jako součást Rakouska, se tady začala budovat nová politická struktura, vytvářet nová politická etika a lidé se učili demokraticky jednat a myslet. Jistě, něco se dalo vzít z Rakouska, třeba spousta zákonů a úředníků, ale duch svobody a demokracie a všechno, co s tím souvisí, se musely rodit vlastně na zelené louce - podle vzdálených francouzských, britských a amerických receptů" (4 str. 96).

1.2.2 Vznik československé armády

Československo se nerodilo bez bolestí, nejzávažnější problém představovalo obsazení vytyčeného území, nejenže s tím nesouhlasili sousední státy, ale velmi hlasitě se ozývaly i národnostní menšiny, obývající území, které podle dohod připadlo Československu. Potřeba vlastní armády se prokázala hned v prvních okamžicích vzniku republiky, kdy bylo potřeba zajistit v ulicích klid. Národní výbor již v předstihu kontaktoval některé vojáky a spolky na našem území, zda by byli ochotni v těžkých chvílích pomoci. *"Z pověření A. Rašína a starosty Sokola J. Scheinera začal učitel pražské kadetky setník Jaroslav Rošický připravovat již od konce léta 1918 několik českých důstojníků z pražské posádky pro případ převratu. Jeho nepočetná skupina však měla především organizátorský charakter. Za pomoci důstojníků z Rošického skupiny, tzv. Vojenské sekce Národního výboru, byli z nadšeně se hlásících vojáků a důstojníků nejrůznějších pluků pobývajících legálně i nelegálně v Praze vytvořeny první vojenské oddíly. Ty se spolu se sokolskými družinami staly prvními československými vojenskými jednotkami, takzvanou Národní stráží, které mohl Národní výbor ve dnech 28. - 30. října při vojenském zabezpečení celého převratu použít" (5 stránky 20-21).*

Řady těchto jednotek bylo potřeba rozšířit, nejen že jich nebylo mnoho, ale neměli ani dostatečné vybavení. *"Jako první se objevily nejprve dobrovolnické oddíly zformované podle nejrůznějších organizačních předloh, jako byly jednotky československých námořníků nebo sokolské setniny apod., vedle jednotek organizovaných po vzoru rakousko-uherských*

vojenských útvarů, jako byly pluky Stráže svobody, asistenční setniny apod. Ty všechny představovaly první vojenskou a výkonnou moc mladého státu" (6 str. 13).

Ani tyto síly nebyly dostačující pro úkoly, které bylo potřeba splnit, rozhodlo se proto pro dobrovolný nábor. Odezva se však minula s účinkem, lidé, i když byli nadšeni z nabitě svobody, měli pramalou chuť sloužit v armádě. Na řadu proto přišlo povinné hlášení osob.

"Vyhláška z 2. listopadu 1918 o povinném hlášení osob s vojenským výcvikem nesplnila očekávané předpoklady, ač doplňovací velitelství a náhradní útvary vojenské organizace bývalé rakousko-uherské armády umístěné v českých zemích přecházeli pozvolna do rukou vracejících se českých vojáků. Český i slovenský voják unaven několik let trvající válkou, spěchal po dlouhém nedobrovolném odloučení do svého domova" (6 str. 13).

Dalšími jednotkami, se kterými Československo a jeho vláda počítali, byli československé legie, její příslušníci se měli stát jedním ze základních pilířů nově budované armády. *"Téměř šedesát tisíc mužů, organizovaných v bojových útvarech československého armádního sboru o třech divizích, dlelo na Sibiři, sbor o dvou divizích, mající necelých dvacet tisíc bojovníků, se připravoval v Itálii k návratu do vlasti a ve Francii byla divize mající skoro deset tisíc mužů" (6 str. 12).* Za hranicemi měl nový stát přibližně sto tisíc bojeschopných mužů, jenže tyto jednotky byly příliš daleko od své vlasti, než aby se s nimi dalo v brzké době počítat.

A i když se zpočátku mohlo zdát, že nový stát nebude mít k dispozici žádné vojáky, podařilo se nakonec do konce roku 1918 zformovat 20 praporů v Čechách, 8 praporů na Moravě, 20 asistenčních setnin ve Slezsku, 10 praporů, 2 baterie, 5 setnin a jeden pancéřový vlak na Slovensku (3). A situace se ještě výrazně zlepšila, když se koncem roku 1918 a v lednu roku 1919 začali vracet první legionáři z Itálie a Francie (6).

Všechny tyto jednotky bylo potřeba řídit úřadem, který bude mít armádu a její potřeby ve své kompetenci, bohužel již velmi brzy se ukázalo, že plány Národního výboru neměly dlouhodobou vizi, příčinou byl hektický vznik Výboru národní obrany. V jeho čele byl František Udržal a František Modráček, bohužel oba pánové byli spíše pacifisté a to vedlo k řadě chybných rozhodnutí (3).

Tento výbor, neměl dlouhého trvání a již v polovině listopadu 1918 byl nahrazen Vrchním velitelstvím, které v Praze vedl polní maršálek Diviš společně s Scheinerem, kteří obklopili důvěryhodnými důstojníky z českých řad (3). Výhodou Vrchního velitelství oproti Výboru národní obrany byl fakt, že na nejdůležitější místa byli dosazeni vojáci s vzděláním a dlouhodobou praxí v nejvyšších armádních kruzích. Ale ani Vrchní velitelství neplnilo své úkoly příliš dlouho, činnost Vrchního velitelství byla ukončena v prosinci 1918, kdy jeho úkoly převzalo Ministerstvo národní obrany (3).

Současně s Ministerstvem národní obrany byla zřízena zemská vojenská velitelství. *"Zemská vojenská velitelství byla zřízena v Praze a Brně 18. listopadu 1918, podléhaly jim vojenské inspektoráty, čtyři v Čechách a dva na Moravě, jako oblastní velitelství nadřízená fungujícím již posádkovým a okrskovým velitelstvím, která byla postupně iniciativně zřizována většinou tam, kde byly posádky bývalé rakousko-uherské armády"* (6). I přes počáteční problémy, které byly způsobeny obsazením důležitých funkcí nekompetentními osobami, podařilo se zbudovat Ministerstvo národní obrany, úřad který se naplno věnoval vojenským záležitostem a s nimi spojenými úkoly. A těch nebylo málo, jedny z prvních, které byly potřeby okamžitě řešit, byl ne zrovna organizovaný návrat vojáku z bojišť a obsazení problémových oblastí nově vzniklého státu.

1.2.3 Československá armáda v letech 1918-1921

Nově vzniklou armádu nečekalo po válce mnoho odpočinku, jelikož s nově stanovenými hranicemi se nehodlaly smířit nejen některé sousední státy, ale i menšiny na našem území, musela prakticky ihned po svém vzniku rychle a účinně jednat. Největší hrozbu z okolních států představovalo Maďarsko a Polsko, ale nejprve bylo potřeba zjednat klid na území, které většinou obývala německy mluvící menšina.

Němci, kteří žili na našem území, neměli mnoho důvodů souhlasit se vznikem Československa, a proto se jejich političtí zástupci pokusili vyhlásit vznik provincií, které by se staly součástí nově vznikajícího Rakouského Německa.

"Rozhodli se pro ustanovení provincie Deutschböhmen, již pokládali za součást Německého Rakouska. 29. 10. 1918 se ve Vídni sešel ustavující sněm německých poslanců z Čech, na němž prohlásili zmíněnou provincii za zvláštní zem Německého Rakouska. O den později němečtí poslanci z Moravy a Slezska oznámili vznik druhé provincie Sudetenland."

V následujících dnech se za oddělené prohlásili ještě dvě župy, Deutschsüdmähren a Böhmerwaldgau" (3 str. 20). Pokus o vyhlášení nezávislosti těchto regionů ohrožovalo celistvost Československa a byla proto přijata opatření na ukončení těchto rebelií. Na tato území byla vyslána vojska, která s přebíráním moci, až na některé výjimky neměla příliš starostí.

Větší problém představovalo obsazení území na Slovensku, nejenže zde nebyly jasné vymezené hranice, ale na území Slovenska se nacházelo poměrně početné maďarské vojsko, situace tak byla zcela odlišná a mnohem složitější než při obsazování pohraničí v Čechách.

"Vojenské zajištění Slovenska se uskutečnilo ve dvou nezávislých fázích. Výsledek prvního poznamenal nedostatek československého branného potencionálu a chybějící koordinace. Zmařil je protitlak maďarských vojsk, jimž československé síly nemohly klást adekvátní odpor. Druhý byl mnohem operačně řízený a ve finále úspěšný" (3 str. 24). Úspěch ve druhé fázi obsazování slovenského území, byl výrazně ovlivněn návratem vyzbrojených jednotek z Itálie, které byly pod velením zkušených důstojníků. Boje na Slovensku byly ukončeny až v létě 1919, kdy byla podepsána mírová dohoda a Maďarsko muselo vyklidit své pozice.

Dalším územím, kde musela armáda zasáhnout, bylo Těšínsko. Zde vznikl spor mezi Československem a Polskem především kvůli bohatým nalezištím uhlí. Ozbrojený konflikt zde trval od 23. do 30. ledna 1919, kdy byly ukončeny boje prakticky bez jakéhokoli územního zisku na obou stranách. Jediným výsledkem ozbrojeného Československo-polského střetu byly zhoršené vztahy mezi oběma zeměmi.

"Nejtěžší prohrou bylo dlouhodobé zatížení čs. - polských vztahů. Ty se vyznačovaly nedůvěrou, soupeřením a vzájemnými zlomyslnostmi. Styky zůstaly chladné po celé meziválečné období" (3 str. 33).

Jakmile byly boje ukončeny začala reorganizace armády, válečný status armády byl postupně transformován na status mírový. Tento stav byl umožněn respektováním podepsaných mírových smluv všech zúčastněných stran. *"Po konečné úpravě státních hranic a po ratifikaci mírových smluv nastalo mezinárodní uklidnění. Přímoú dohodou s Rumunskem a Jugoslávií byly zabezpečeny hranice jižního Slovenska. Nastalo období klidu, v němž se mohla armáda věnovat svým mírovým úkolům, zvláště když koncem února 1921 se ukončila*

její demobilizace. Začalo se také pracovat na předpisech, nedostatek vlastních byl nahrazován francouzskými a rakouskými. Postupně byla doplňována výstroj a výzbroj" (6 str. 18).

Po ukončení bojů zavládlo celkové uspokojení z mírového stavu, nikdo neočekával v nejbližších letech další válku a postupně se armády, nejen pro politiky, ale i pro státní kasy stávaly zbytečnou zátěží. Nejinak tomu bylo i v Československu, po uzavření dohod o společné bezpečnosti s Jugoslávií, Rumunskem a Francií, se pro potřeby armády ze státního rozpočtu vyčleňovalo stále méně peněz.

"Český a Slovenský národ, nemilující násilí, značně omezil svůj zájem o vlastní armádu a ani tehdejší ministr zahraničních věcí neskrýval svou snahu ušetřit vojákům co nejvíce práce a starostí. Z toho logicky vyplýval všeobecný požadavek omezit výdaje na armádu, neboť finančních prostředků malého a nového státu bylo potřeba především k zajištění hospodářského života země, jmenovitě v druhé polovině dvacátých let, kdy světová hospodářská krize se dotkla citelně i našeho národního hospodářství" (6 str. 22).

1.2.4 Armáda v letech 1932-1939

"Mír ve světě byl od počátku 30. let oslabován soustavným tlakem násilných ideologií a revizionizmu, který si kladl za cíl zvrátit smlouvy, dohody, vojensko-politické aliance a bezpečnostní záruky, na nichž byly založeny mezinárodní vztahy po skončení 1. světové války. Zničující následky světové hospodářské krize zvláště citelně poznamenaly politický vývoj v Evropě, kde se situace mimořádně zhoršila, když složitý vnitropolitický vývoj v Německu vyústil v uchopení moci nacisty. Před sousedy z Německa se začala otevírat zlověstná perspektiva přímého ohrožení. Z hlediska mezinárodních vztahů Československo spoléhalo na smluvní vazby se spojenci, ale jen o ně se opírat nemohlo. Vedle aliancí potřebovalo i dobře připravenou armádu" (7 str. 5).

Situace se začala měnit s příchodem Adolfa Hitlera k moci v sousedním Německu, na svoji stranu si získával spoluobčany vyhlášením boje proti bídě a hanbě porážky z 1. světové války. Jeho názory nezůstaly vyslyšeny pouze v samotném Německu, ale na úrodnou půdu našly i v Rakousku a v našem pohraničí, které bylo z velké většiny obýváno německou menšinou (6). Že se Německo stává vážnou hrozbou pro mír v Evropě, vyplývalo z prvních kroků zahraniční politiky po nástupu Hitlera k moci. Německá vláda

se zdánlivě na konferenci v Ženevě klonila k míru a odzbrojování, přitom však dělala vše proto aby mohla co nejdříve zbrojit (5).

"Hladina vztahů mezi Německem a Ženevou se rozbouřila na podzim roku 1933. Kancléř Hitler na zasedání vlády 13. října konstatoval, že z hlediska Velkoněmecké říše bylo nezbytné ukončit účast nejen v ženevské odzbrojovací konferenci, ale také opustit Společnost národů" (7 str. 7). Německo odzbrojovací kolegium opustilo 14. října a 21. října vystoupila Říše i ze Společnosti národů, Hitlerova vláda si těmito kroky uvolnila ruce a začala prudce rozvíjet armádu a připravovat teoretické plány na vedení nové války (5).

Československo ve 30. letech nemělo potřebný úřad pro účinnou obranu státu, Ministerstvo národní obrany proto zřídilo Nejvyšší radu obrany státu, které měla za úkol vytvořit vrcholný systém řízení obrany státu a uznáno bylo vládním usnesením 6. října 1933 (7).

Revize stavu obranyschopnosti státu se stala velmi nutnou, jestliže měl vývoj v Německu pokračovat stejným směrem. Operační elaboráty nástupových plánů byly v té době velmi jednoduché, použité mapy byly v měřítku 1 : 200 000 a rozkazy pro jednotky byly odbyty většinou stručně a na jedné stránce. V této podobě mohly plány na použití československé válečné armády vyhovovat ještě v době, kdy Německo a Maďarsko po první světové válce nedisponovali dostatečnými vojenskými silami, aby mohli ohrožovat mír a sousední země (6).

"Kromě toho se věřilo, že bezpečnost našich státních hranic je dostatečně zajištěna spojeneckými smlouvami a locarnskými dohodami a že republika by v případě ohrožení byla vzata v ochranu Společnosti národů. Spoléhalo se také, a to především, na vítěznou armádu Francie, o níž se předpokládalo, že je dostatečně silná a schopná, aby mohla s úspěchem zasáhnout proti každému rušiteli míru v Evropě" (6 str. 29).

V případě ozbrojeného konfliktu bylo potřeba dosavadní opatření přehodnotit. Především bylo třeba:

- zjistit jestli jsou zpravodajské služby schopny zabezpečit informace kdy a s jakými prostředky by mohlo Německo pomýšlet na nový ozbrojený konflikt.

- zda je vybavení a organizace jednotek, určených pro zajištění širokých hranic, dostatečnou zárukou pro počáteční obranyschopnost státu.
- zamyslet se nad vybavením pěšáka, zvážit zda ho jeho výstroj neomezuje, nestává se tak méně pohyblivým a zda splňuje podmínky pro moderní vedení boje.
- uvážit jestli není výhodnější zmobilizovanou armádu nedělit na aktivní a záložní s rozdílnou výbavou a vytvořit předpoklady pro jednotnou organizaci, aby jejich bojové nasazení bylo efektivnější a zásobování snadnější.
- zvážit změnu velení, tehdejší těžkopádné čtyřplukové divize nahradit vytvořením vyšších svazků všech zbraní, které by se tak staly ovladatelnější.
- nutné bylo řešit otázku doprovodných zbraní pěchoty, vytvoření vlastní útočné vozby, obnovu a doplnění dělostřelectva a v neposlední řadě vyřešit otázku letectva, které již tou dobou, díky nedostatku financí, zaostávalo za světovým vývojem.
- modernizovat a přehodnotit aktivní a pasivní obranu proti nepřátelskému letectvu (6)

Byl to celý komplex návrhů a úvah, které při podrobnějším studiu kladly značné nároky na detailnější rozbor, plánování, čas a peníze (6). Roku 1934, vznikl záměr na rozšíření obrany republiky pomocí výstavby moderního opevnění na hranicích (7). Výstavba opevnění a modernizace armády trvala souvisle až do roku 1938.

1.2.5 1938-1939 mobilizace, okupace

Kritická situace s Německým sousedem a nepokoji v pohraničí, rozhovory anglického premiéra Chamberlaina s Hitlerem vyústila ve vyhlášení všeobecné mobilizace. Ta byla vyhlášena, po rozhodnutí vlády rozhlasem, v pátek 23. září 1938 ve 22:30 hodin, v platnost mobilizační plány vstupovaly z 27. na 28. září (6).

"Počty válečné armády po ukončení mobilizace dosáhly 1 128 000 osob, z toho 48 000 důstojníků a 9 000 rotmistrů. Armáda se následně skládala z 12 hraničních oblastí, 21 divize, 1 okrsku, 4 rychlých divizí, 2 skupin v síle divize a jedné skupiny v síle brigády, tvořících 4 armády a zálohu hlavního velitelství. K vedení boje mohla využít téměř 350 tanků, 5 000 dělostřeleckých hlavních a 950 bojových letounů. Kromě toho k 23. září bylo stavebně dokončeno a z velké části i vyzbrojeno 263 těžkých objektů a 9632 objektů lehkých" (8).

I když armádu opustili všichni spojenci, kteří v meziválečném období slibovali pomoc, stále vrchní velení věřilo, že pokud bude republika Německem napadena, západní

mocnosti, ve spolupráci se Sovětským svazem přijdou nakonec pomoci (6). Ke slovu se armáda nakonec nedostala, jelikož se o osudu republiky rozhodovalo jinde, v Mnichově. 29. září 1938 byla Československá republika zrazena svými spojenci, Hitler, Mussolini, Daladier a Chamberlain vynesli zdrcující ortel nad republikou.

Československo muselo Německu předat jednu pětinu svého území včetně všech vojenských objektů a zařízení (5). Konference ustanovila, že území musí být předáno Německu mezi 1. - 10. říjnem 1938 (6). Politiky byla dohoda, po poradě s nejvyšším vojenským velením, které potvrdilo bezvýchodnost situace, přijata 30. září 1938 (7).

"Mnichovským diktátem byla zasazena Československu a jeho armádě smrtelná rána. Mnichov neznamenal jen odstoupení části pohraničního území, ale především podlomení životaschopnosti další obranyschopnosti Československa jako celku" (5 str. 539).

Jakmile bylo pohraničí obsazeno okupačními jednotkami a československé jednotky se ze svých pozic stáhly, vrchní velení se 6. října 1938 usneslo na demobilizaci armády, která musela být rozdělena do několika etap (7). (viz. tabulka)

Tabulka 1: Etapy demobilizace

Etapa	České země	Slovensko	Podkarpatská Rus
I.	9. - 10. 10.	9. - 10. 10.	9. - 10. 10.
II.	11. 10.	11. 10.	11. 10.
III.	17. - 19. 10.	Od 16. 11.	19. 11.
IV.	14. - 16. 11.	3. - 15. 12.	6. - 15. 12.
V.	15. 12.	15. 12.	15. 12.

Konec roku 1938 a začátek roku 1939, byl ve znamení politického tlaku ze strany Německa, ve kterém pomalu uhasínala naděje na samostatnost Československa, jak nám byla přislíbena Mnichovem (6). Optimismu nepřidalo ani vyhlášení autonomních vlád ze strany

Slovenska a Podkarpatské Rusi a jejich pokusu o roztržení armády dělením na tři samostatné celky (7). Celé období roku 1939 bylo ve znamení bezradnosti, zoufalství, zmatkem a poraženectví.

Vše vyvrcholilo v březnu téhož roku, 14. března byla na Slovensku vyhlášena samostatnost a ještě týž den se přes nové hranice začala do republiky hrnout německá vojska (6). S touto situací souhlasil prezident Emil Hácha po nátlaku Hitlera. 15. března 1939 nadiktoval Hitler prezidentu Háchovi a ministru Chvalkovskému podmínky, za kterých bude Československo obsazeno, v případě jakéhokoli odporu hrozil destrukcí Československa (5).

15. března si tak lidé mohli již ve 4:30 hodin ráno vyslechnout toto vysílání: *"Německé vojsko, a to jak pěchota, tak letectvo, zahájí obsazování území republiky dne 15. března v 6 hodin. Tomuto postupu nesmí být nikde kladen odpor, poněvadž nejmenší incident bude mít nedozírné následky a bude proti nám zakročeno se vši brutalitou. Všichni velitelé očekávají příchod německého vojska u svých jednotek a podrobí se všem pokynům, které jim budou dány. Vojenské a civilní letectvo musí zůstat na místech a protiletadlová obrana nebude aktivována. Žádné letadlo nesmí být ostřelováno"* (6 stránky 170-171).

Zároveň s dokumentem o souhlasu s okupací musel Hácha a Chvalkovský podepsat dokument, že naše armáda zůstane ve svých kasárnách, složí zbraně, veškeré vybavení bude okupantům předáno bez poškození a pokud se pokusí vzlétnout letadla budou bez milosti sestřelena. Tím byl nadobro sepsán osud Československé armády (5). Německo zcela bez boje získalo 1582 letadel, 501 protiletadlových děl, 2175 polních děl, 785 minometů, 469 tanků, 43 876 kulometů, 114 000 pistolí a 1 090 000 pušek, včetně dalšího nepřeborného množství materiálu a vozidel. Netrvalo dlouho a i těm největším zaslepeným na západě začínalo být více než jasné, že Hitler na mír ani nepomýšlí a proti komu tento materiál v blízké budoucnosti použije (6).

1.2.6 Vládní vojsko

Vznik Protektorátu Čechy a Morava vyhlášeného 16. března 1939 neznamenal konec armády. Německo prakticky ihned po okupaci rozhodlo o zrušení branné moci a rozpuštění Československé armády, vojenskou ochranu republiky totiž zajišťoval Wehrmacht (9). Z nařízení č. 216/39 sb. však vzniklo České protektorátní vojsko, neslo označení Vládní vojsko, které mělo sílu necelých 7000 mužů. Jejich výzbroj sestávala pouze z lehkých zbraní

a úkolem byla strážní služba podél železničních tratí, odstraňování dopadů přírodních katastrof, jako byl úklid sněhu, odstraňování následků po povodních, ale také sběr brambor apod (10). Důvodem proč nechal Hitler vzniknout protektorátní armádu, byla snaha o legitimizaci obsazení republiky v očích západních mocností, chtěl tak demonstrovat, že republice ponechal autonomii (9).

1.2.7 Československá armáda 1945-1989

Kapitulace Německa 8. května a jeho spojence Japonska 2. září znamenala ukončení 2. světové války a zároveň nejkrvavějšího konfliktu v dějinách lidstva. Výsledky války zcela pozměnily mocenskou mapu světa, nejen poražené státy, ale i Velká Británie s Francií ztratily svá postavení mocností a byly nahrazeny Sovětským svazem a Spojenými státy americkými (11).

Součástí poválečných plánů Československa bylo upevnění mezinárodního postavení, k tomu bylo zapotřebí rychle vybudovat silnou a moderní armádu, aby se zvýšila hodnota republiky v očích spojenců a zároveň se stala silným hráčem na poli mezinárodních jednání v případě Československých požadavků. Součástí těchto snah bylo i úsilí o rychlý odchod spojeneckých vojsk z našeho území, jelikož se začal komplikovat vztah obyvatelstva s jejich vojáky. Republika se snažila vybudováním armády dokázat, že je schopna si svou vnitřní bezpečnost zajistit sama (11).

V prvních poválečných měsících se mělo za to, že nepřítelem v budoucnu by mohlo být opět Německo, koncepce armády a plány na obranu se proto příliš nelišily od předmnichovského uspořádání. Počítalo se i s využitím vybudovaného pohraničního opevnění a plánovalo se i jeho rozšíření (11). Prvním úkolem, který mělo velení armády před sebou, po schválení prozatímní organizace z 15. května 1945, bylo naplnění předepsaných počtů vojáků. Počítalo se s vybudováním velké armády, kdy v mírovém stavu měla mít 210 000 osob. Avšak po skončení války MNO mělo k dispozici pouze jednotky 1. čs. armádního sboru v SSSR, který byl 15. května reorganizován na 1. čs. armádu. Ani poté co do podřízenosti přešla Čs. samostatná obrněná brigáda a letecké perutě z Británie armáda neměla zdaleka k dispozici odpovídající počet vojáků. Bylo proto nutno, podle § 27 branného zákona, povolát do činné služby zálohy k výjimečné činné službě na dobu nutnou, dosáhlo se tak početního stavu téměř 190 000 vojáků (11).

"Základ nového organizačního schématu představovala čtyři velitelství vojenských oblastí se sídly v Praze, Táboře, Brně a Bratislavě, z nichž se v případě války tvořila velitelství vševojskových armád. Každá oblast měla dva armádní sbory, každý sbor měl dvě pěší divize; podle původních plánů z nich mělo být pět divizí horských. Za mobilizace se měl u každé vševojskové armády postavit třetí armádní sbor a u každého armádního sboru tři pěší divize" (12 str. 39).

Základem armády byla opět pěchota, jejíž síla se oproti minulosti zvýšila začleněním dělostřelectva, už pěší rota disponovala četou se dvěma minomety (12).

Vývoj v letech 1945 - 1948 byl poznamenán především politickým a mocenským bojem, nekomunistické strany a prezident Beneš se snažili v osvobozené republice aplikovat pokud možno co nejvíce odkazů z první republiky. Naopak KSČ se snažila o provedení takových změn, aby si v budoucnu mohli uzurpovat moc pro sebe (11). Tento boj se nevyhnul ani armádě, zatímco za první republiky byla armáda apolitická, s přijetím Košického vládního programu (programový dokument první vlády ze dne 4. dubna 1945) byl tento stav zrušen, ve všech složkách armády byla zřízena funkce osvětových důstojníků, kteří se zároveň stali zástupci příslušných velitelů (13).

Podle Košického programu se každý voják měl stát uvědomělým bojovníkem a obráncem národa, takto formulovaný text neměl ve své podstatě politický podtext, ten do něj vnesla až KSČ. Již před koncem války měla KSČ zcela jasnou představu o tom jak nejlépe využít svůj vliv v armádě a proto, podle sovětského vzoru, obsazovala důležitá místa tzv. spolehlivými lidmi. Tímto krokem si komunistická strana zajistila výborný přehled o celkovém stavu armády a zároveň měla možnosti ji operativně ovlivňovat. O proniknutí do armády se pokoušeli i ostatní politické strany, avšak jejich snahy se minuli s účinkem, důvodem bylo, že mezi příslušníky armády neměli zdaleka tolik podporovatelů a členů jako komunistická strana (11).

Soupeři o politickou moc nad armádou se stali nekomunistické a komunistické strany. První tábor, s prvorepublikovými důstojníky v čele s prezidentem Benešem, chtěli navázat na dobu před Mnichovem a legionářské tradice. KSČ reprezentovala druhý tábor a v armádě chtěli zavést nové tradice, především s odkazem na společné boje na východní frontě po boku Rudé armády (11).

Jednou z velkých výhod, kterou měla komunistická strana, oproti stranám nekomunistickým, bylo zřízení osvětového aparátu. Tento aparát navazoval na činnost osvětových důstojníků za druhé světové války na území SSSR a jeho příslušníci, kteří měli na starosti výchovu vojáka a jeho přístup k vojenským tradicím, byli většinou sympatizanti nebo členové KSČ, což komunistické straně umožnilo efektivně působit na velitelský sbor a řadové vojáky. Jedinou protiváhou osvětovému aparátu mohla být duchovní služba, avšak ta nesměla provádět výchovu vojáků (11).

Únor roku 1948 byl ve znamení změny politické moci v Československu, 20. února podalo demisi 12 ministrů za národně socialistickou, lidovou a Demokratickou stranu. KSČ, v čele s Gottwaldem, dokázala této situace využít se svůj prospěch, na jejich místa byli dosazeni lidé, kteří byli členy nekomunistických stran, ale přitom komunistickou stranu podporovali nebo byli dokonce tajnými členy. Po nátlacích ze strany komunistů s navrhovanými osobami souhlasil i prezident Beneš a 25. února podepsal dekret s jejich jmenováním. Demokratický systém vládnutí byl nahrazen režimem, který se prohlašoval za lidově demokratický, ve skutečnosti šlo o systém totalitní, zároveň jsme se stali součástí sovětského bloku, kdy se o našem dalším osudu nerozhodovalo v Praze, ale v Moskvě (11).

"Jaká byla v oněch dnech situace na Ministerstvu národní obrany a Hlavním štábu? Ministr Ludvík Svoboda patřil k těm, kteří na zasedání vlády 20. února nepodali demisi a s nimiž předseda vlády K. Gottwald počítal. Nicméně Svoboda se zatím k vnitropolitické situaci nevyjadřoval. Teprve 23. února se velení armády poprvé jasně vyslovilo k situaci ve státě ve zvláštním rozkazu vydaném ve Věcním věstníku Ministerstva národní obrany. Dokument vyzýval příslušníky armády k zachování rozvahy, důvěry a klidu a měla se ještě pevněji semknout kolem vrchního velitele prezidenta Edvarda Beneše." (14)

Československá armáda sice nepodpořila otevřeně žádnou ze stran mocenského boje a nehradila tak demokratické principy, ale díky působení osvětových důstojníků, vojáků - komunistů a obrannému zpravodajství bylo více než jisté kdo má uvnitř armády moc (11).

Již několik dnů po převzetí moci komunistickou stranou začala v armádě probíhat perzekuce "nepohodlných" vojáků, především důstojníků. Čistky mezi vojáky byly čtyři a probíhaly až do roku 1953, v první vlně se velení zbavilo nejprve generálů a vysokých důstojníků, v dalších už přicházeli na řadu i nižší hodnosti, ale především ti vojáci,

kteří během druhé světové války sloužili na západní frontě. Tyto čistky končily nuceným odchodem vojáků do zálohy, odsouzením k vysokým trestům odnětí svobody, ale i trestem smrti (15).

Celkem muselo armádu po únoru 1948 opustit 53 procent důstojníků, jejich místa byla obsazena vojáky, kteří již byli zcela oddáni novému režimu (16).

Orientace armády na východ byla zpečetěna i prvním rozkazem vydaným prezidentem Gottwaldem, který jím byl zvolen po abdikaci Beneše. V tomto rozkaze bylo napsáno: "Naší snahou musí být vybudovat naprosto spolehlivou armádu, věrnou lidu, zcela oddanou lidově demokratickému zřízení, vyspělou politicky. Musíme se stále zdokonalovat a učit, zejména pak u našeho největšího spojence, armády sovětské" (11).

"V květnu 1955 se Československo stalo součástí vojensko-politické organizace zemí sovětského bloku, která dostala podle místa podpisu své zakládací listiny název Varšavská smlouva. Znamenalo to jeho ještě připoutání k velmocenské politice Sovětského svazu, který vytvořením Varšavské smlouvy dobudoval svůj blok i po vojenské stránce, protože organizace plnila úkoly vydávané Generálním štábem sovětských ozbrojených sil a její velení bylo ve skutečnosti jen tzv. převodní pákou. Podpis smlouvy ve Varšavě však také dovršil rozdělení Evropy - politické a ekonomické bylo umocněno vojenským a vztahy mezi Varšavskou smlouvou a Severoatlantickou aliancí se na více než tři desetiletí staly jedním z rozhodujících faktorů určujících vývoj v Evropě" (17 str. 3).

O svoji suverenitu a nezávislé rozhodování přišla Československá lidová armáda definitivně v roce 1968, kdy do Československa vtrhla vojska Varšavské smlouvy. Okupace byla odpovědí na politickou krizi v Komunistické straně Československa, politickým rozhodnutím byla armádě přisouzena pasivní role pozorovatelů a stejně jako v roce 1938 nesměla bránit svou zem, nejen že se tímto rozhodnutím stala armáda na svém území druhořadým hráčem, ale znamenalo to na dlouhou dobu i ztrátu prestiže v očích občanů (17).

1.2.8 Československá armáda 1989-1992

Politické změny roku 1989 poznamenaly i ČSLA, díky událostem z předchozích let neměla armáda u obyvatel velkou důvěru a prestiž, proto se bezprostředně po listopadových událostech začalo s její depolitizací (82% vojáků z povolání bylo členy KSČ). Nejvíce

zkompromitovaní vojáci byli propuštěni, těm kteří nesouhlasili s novým režimem bylo dovoleno odejít a zbytek se musel podrobit prověrkám zda jsou ochotni sloužit v novém režimu, v neposlední řadě byli rehabilitováni ti jež byli donuceni odejít za minulého režimu (18).

"Dne 14. března 1990 se dnem vyhlášení zákona č. 74/1990 SB. změnil název armády tehdejšího státu ČSFR na Československou armádu (ČsA)" (19 str. 7).

20. března 1991 byla vyhlášena Vojenská doktrína ČSFR, hlavním úkolem Československé armády bylo odrazit jakýkoli útok nespecifikovaného agresora, kdekoli na našem území. Doktrína jasně určila armádu jako sílu obrannou, nikoli útočnou. Současně souhlasila s poskytnutím sil pro úkoly v rámci mírových operací OSN a k likvidaci následků ekologických a jiných živelních pohrom (19).

Depolitizace a demokratizace armády trvala až do 31. prosince kdy se Česká a Slovenská Federativní republika rozdělila na Českou republiku a Slovenskou republiku, současně s rozdělením státu se rozdělila i armáda, byla to poslední mírová mise ozbrojených sil ČSFR a zároveň první mírová mise nově vzniklých armád České a Slovenské republiky. K 1. lednu 1993 tak vznikla nová složka ozbrojených sil, která byla pojmenována Armáda České republiky (19).

1.2.9 Armáda České republiky

"V návaznosti na ústavní zákon č. 542/1992 Sb., o zániku České a Slovenské Federativní Republiky se vznikem ČR byly k 1. lednu 1993 změněny názvy a pojmenování v oblasti obrany. Mnohé prvky zůstaly dislokovány ve stejných objektech, ale uskutečnily závažné změny ve svém poslání. Federativní ministerstvo obrany s transformovalo v Ministerstvo obrany České republiky a Generální štáb Armády České republiky. Federativní zákonné normy, základní řády a vojenské předpisy, rozkazy a nařízení zůstaly v platnosti i v AČR" (19 str. 32).

1.2.10 Integrace do NATO

Ještě před vznikem Armády České republiky bylo rozhodnuto, že obranná politika státu bude orientována na západní politicko-vojenské struktury. Rozdělením ČSFR na dva demokratické státy bylo současně impulzem pro uvažování o efektivní obraně státu a zajištění

jeho bezpečí. Po počáteční nedůvěře, poznamenané Varšavskou smlouvou, zvítězil politický pragmatismus a bylo rozhodnuto o zajištění obrany státu kolektivním způsobem. Toto rozhodnutí bylo ovlivněno i zhoršenou bezpečnostní situací na území Jugoslávie (18). Následovalo období let 1995 až 1998, které bylo ovlivněno a poznamenáno procesem integrace do struktur NATO, velmi důležité bylo sdělit a vysvětlit veřejnosti, že do NATO nevstupuje pouze armáda, ale Česká republika. Období integrace bylo završeno 12. března 1999, kdy se republika a její armáda stala součástí Severoatlantické aliance (19).

1.2.11 Profesionalizace Armády České republiky

První zmínka o plné profesionalizaci armády se dostala na veřejnost v roce 1996, kdy se na toto téma, v denním tisku, vyjádřil tehdejší náměstek ministra obrany Nečas. Hlavním tématem se profesionalizace armády opět stala v roce 1999 po začlenění Armády ČR do struktur NATO, ale díky nejednotnému názoru mezi politickými špičkami se s jejím provedením v nejbližší době nepočítalo. V roce 2001 se prohlášením o rychlé profesionalizaci, tehdejší předseda vlády Miloš Zeman, postaral nejen o lehký šok pro tehdejšího ministra obrany, ale zároveň sjednotil názory na toto téma napříč politickými stranami. Svou neochotou nastoupit základní vojenskou službu dávali i občané země najevo souhlas s plnou profesionalizací armády (20).

"Dnem 1. 1. 2005 nabyl účinnost zákon č. 585/2004 Sb. o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon) a český stát definitivně odstoupil od mírového výkonu branné povinnosti. Po více než 130 letech zanikla povinnost, kterou na obyvatelstvo území dnešního Česka uvalil poprvé branný zákon z 5. 12. 1868 ještě v dobách habsburské monarchie" (21 str. 9).

1.2.12 Transformace a koncepce výstavby armády

Přechod na plně profesionální armádu byl posledním krokem reforem, který je cestou změn, náprav a zlepšení, v budoucnu už se s žádnými reformami nepočítá a ozbrojené síly v dalších letech čekají pouze transformace - přeměny a přetvoření podle potřeb bezpečnostní reality (19).

Dne 21. 12. 2015 schválila vláda dlouho očekávaný a důležitý materiál pro Ministerstvo obrany - Koncept výstavby AČR do roku 2025 (22).

Z dokumentu je pro tuto práci nejdůležitější výňatek o předpokládaném využití Armády České republiky.

"Armáda ČR je prioritně připravována k obraně svrchovanosti a územní celistvosti ČR nasazením všech sil a prostředků včetně využití branné povinnosti. Musí disponovat schopnostmi pro naplnění politicko – vojenských ambicí ČR a dalších úkolů a závazků. Armáda ČR bude zpravidla působit jako součást mnohonárodních koaličních sil, převážně v rámci uskupení NATO a EU.

Může být použita v bojových operacích vysoké a nízké intenzity, v operacích na prosazení, podporu a udržení míru a v humanitárních či záchranných operacích.

Na území státu AČR zajišťuje ochranu vzdušného prostoru. Dále může být použita ke střežení objektů důležitých pro obranu státu, k plnění úkolů Policie ČR a její podpoře, nebo v asistenčních operacích na podporu integrovaného záchranného systému (IZS)" (23).

1.3 Hlavní úkoly Armády České republiky

Hlavní úkoly Armády České republiky jsou stanoveny v zákoně o ozbrojených silách České republiky č. 219/1999 Sb.

§ 9 definuje úkoly ozbrojených sil takto:

- základním úkolem ozbrojených sil je připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení
- ozbrojené síly plní též úkoly, které vyplývají z mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně proti napadení.

§ 13 uvádí Armádu České republiky jako základ ozbrojených sil, která je organizačně členěna na vojenské útvary a vojenská zařízení, jež se mohou slučovat do větších organizačních celků

V § 14 jsou uvedeny další úkoly, kdy lze armádu využít:

- ke střežení objektů důležitých pro obranu státu
- k plnění úkolů Policie České republiky, pokud síly a prostředky Policie České republiky nebudou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti, a to na dobu nezbytně nutnou
- k záchranným pracím při pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí nebo k likvidaci následků pohromy
- k odstranění jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky
- k letecké dopravě ústavních činitelů
- k zabezpečení letecké zdravotnické dopravy
- k zabezpečení dopravy pro vlastní potřeby
- k poskytování leteckých služeb
- k zabezpečování dopravy na základě rozhodnutí vlády
- k zabezpečení kulturních, vzdělávacích, sportovních a společenských akcí
- k plnění humanitárních úkolů civilní obrany

Ačkoli je téma práce zaměřeno na Armádu České republiky a její význam v Integrovaném záchranném systému, je třeba zmínit i Vojenskou kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž, které jsou významnou součástí ozbrojených sil. Jejich podřízenost a úkoly jsou obsaženy v § 25 - 28, Zákona o ozbrojených silách č. 219/1999Sb.

Vojenská kancelář prezidenta republiky

- V čele kanceláře prezidenta republiky je náčelník, který je podřízen přímo prezidentu republiky
- Úkoly Vojenské kanceláře je výkon pravomocí prezidenta jako vrchního velitele ozbrojených sil a řízení Hradní stráže

Hradní stráž

- je určena k vnější ostraze areálu Pražského hradu, zabezpečuje jeho obranu a provádí vnější ostrahu a obranu objektů, které jsou dočasným sídlem prezidenta a jeho hostů
- organizuje a zajišťuje vojenské pocty, zejména při oficiálních návštěvách představitelů jiných států a při přijetí vedoucích zastupitelských misí u prezidenta
- Hradní stráž nesmí být použita k plnění jiných úkolů, bez souhlasu prezidenta

1.4 Výhody a nevýhody nasazení sil a prostředků AČR při nevojenských krizových situacích

1.4.1 Výhody

Doba a místo působnosti sil a prostředků AČR ve prospěch IZS

Největší výhodou vyčleněných jednotek Armády České republiky ve prospěch Integrovaného záchranného systému je jejich celorepubliková působnost. V praxi to znamená, že i jednotky, které nejsou dislokované v blízkosti mimořádné události nebo krizové situace, mohou být na toto místo převeleny a účinně zasáhnout (2).

Směrnice Náčelníka Generálního štábu Armády České republiky zároveň nařizuje i rotaci nasazených sil v týdenních cyklech, vyčleněné jednotky mohou, díky tomuto nařízení v případě potřeby, působit ve prospěch IZS neomezenou dobu. Možnost rotace jednotek zajišťuje nejen jejich dlouhodobé nasazení, ale zároveň obměnu čerstvých vojáků za unavené.

Nasazené síly a prostředky

Jednotky vyčleněné ve prospěch Integrovaného záchranného systému jsou dostupné a vysoce mobilní, mohou tak být nasazeny v určených časových limitech v místě potřeby a to nejen na území České republiky, ale i v zahraničí (2).

Logistická podpora

Rozdíl mezi ostatními složkami IZS a AČR je v logistické podpoře, armáda disponuje vlastní rozsáhlou logistickou sítí a v případě potřeby se stává prakticky nezávislou na ostatních subjektech. Díky této výhodě může být nasazena kdykoli a kdekoli je zapotřebí, aniž by se musela logistická podpora zajišťovat ze strany žádajících o pomoc.

Všeobecné zásady

Logistická podpora je řešena stejně jako při nasazení útvarů v polních podmínkách ze zdrojů mateřských útvarů, v případě nedostatku nebo překročení možností mateřských útvarů se řeší logistická podpora vyžadováním zabezpečení cestou nadřizovaného.

Velitel sil a prostředků, které jsou nasazeny, může vyžadovat obnovu a doplnění materiálu a majetku u ředitele příslušné agentury, např. Agentura logistiky nebo Agentura vojenského zdravotnictví (2).

Proviantní zabezpečení

"V průběhu plnění úkolů organizovat přípravu a výdej celodenní stravy ve finanční výši příslušné stravní dávky a přídavek potravin podle Normativního výnosu Ministerstva obrany č. 10/2012 o finančních hodnotách náležitostí potravin a krmiva a o finančních limitech pro hospodaření s materiálem v rezortu MO ze dne 12. 3. 2012 (2 str. 28).

Vojáci, kteří jsou vysláni k plnění úkolů ve prospěch IZS mají nárok na bezplatné stravování podle § 90 zákona 221/1999 Sb., v rozsahu, který je stanoven vyhláškou MO č. 266/1999 Sb., kde je definován způsob proviantního a výstrojního zabezpečení, dále přepravních náležitostí a hovoří i o zabezpečení ubytování pro vojáky z povolání. Proviantní a výstrojní zabezpečení náleží i vojákům v záloze, jejich způsob je zabezpečen podle § 22 zákona č. 45/2016 Sb., a vyhlášky MO č. 287/2016 Sb (2).

Velitel má možnost rozhodnout o konkrétním způsobu stravování, které nejvíce vyhovuje podmínkám a situaci v místě nasazení. Možnosti stravování jsou tyto:

- u vlastního stravovacího zařízení
- smluvně u jiné organizace státní správy
- smlouvou zajistit v restauračním zařízení
- vydáním studené stravy
- vydáním příkazu ke služební cestě

Tyto možnosti má velitel v souladu s vyhláškami MO č. 266/1999 Sb., a 287/2016 Sb. Způsob stravování musí vyjít v rozkaze příslušného útvaru, kde bude specifikován jmenný seznam vojáků s přiznanými náležitostmi.

Výstrojní zabezpečení

Vojáci z povolání využívají výstrojní součástky, které jim byly vydány v rámci základního vystrojení. V případě potřeby vojáky dovybavit, dle konkrétní situace. Dle charakteru nasazení vydat vojákům osobní ochranné prostředky, případně prostředky

individuální ochrany jednotlivce. Útvary určené operačním rozkazem NGŠ AČR, zabezpečí chemické čištění a praní součástí výstroje (2).

Zabezpečení PHM

Zásobování jednotek PHM se řeší dle podmínek v místě nasazení, nejdříve se zabezpečuje doplnění PHM u nejbližších vojenských útvarů pomocí jejich výdejen, další možností je doplnění pohonných hmot z vlastních zdrojů a využití odběrových karet SSHR. Pouze v nejnútnejších případech se odebírají pohonné hmoty u soukromých prodejců (2).

Zabezpečení oprav výzbroje, techniky a materiálu

Poškozenou výzbroj, materiál a techniku je třeba opravit v plném rozsahu dle platných směrnic a předpisů. Nasazenou techniku udržovat a opravovat v mateřských útvech, případně ve vojenských útvech, které jsou nejbližší od místa nasazení. Pokud to bude nutné je možné opravárenským jednotkám upravit pracovní dobu tak, aby technika, která není schopna provozu, byla co nejdříve opravena a opět nasazena. Technika, která již není provozuschopná, odsunout a nahradit, pokud je to možné, technikou z mateřského útvaru. Je možné, v místě nasazení, využít služeb civilních služeb pro opravu techniky, ale pouze budou-li dodržena pravidla o zadávání malých zakázek (2).

Zabezpečení ubytování vojsk

Ve spolupráci s odpovědným Krajským vojenským velitelstvím zabezpečit ubytování vojáků a zaměstnanců v objektech Ministerstva obrany, o kapacitách ubytování vedou příslušná Krajská vojenská velitelství detailní a aktuální přehled. Pokud nebudou kapacity Ministerstva obrany dostačující vyžádat si ubytování u orgánů místní státní správy a samosprávy. V nutných případech a nedostačujících kapacit zajistit ubytování smluvně u místních krajských úřadů, starostů obcí nebo u Policie České republiky. Ubytování vojsk je možné vyřešit polními prostředky, ale pouze v krajních případech (2).

Dopravní zabezpečení

Mateřské útvary zabezpečují přepravu nasazených vojáků z povolání a materiálu, v případě nedostatku potřebné techniky je možné využít služeb smluvních civilních dopravců v souladu s pravidly o zadávání veřejných zakázek v rezortu Ministerstva obrany.

Parkování techniky je zabezpečeno u nejbližších vojenských posádek, případně v objektech Ministerstva vnitra. Techniku, která byla nasazena k plnění úkolů uvnitř havarijní zóny dekontaminovat, jejich dekontaminace se provádí dle míry kontaminace. Pro velitele skupin se zabezpečí dostatečný počet příkazů k použití techniky, případně knih jízd (2).

Zdravotnické zabezpečení

V současné době disponuje Armáda České republiky třemi vojenskými nemocnicemi, které se nacházejí v Praze, Brně a Olomouci, dále má k dispozici Ústav leteckého zdravotnictví a posádkové ošetrovny. Pomocí těchto subjektů je schopna zabezpečit zdravotnickou péči nejen pro vojáky z povolání, ale i pro civilní obyvatelstvo.

Zdravotnické zabezpečení nasazených sil

V dnešní době se u každého útvaru nacházejí příslušníci, kteří absolvovali kurz Combat Live Saver, případně jiné kurzy první pomoci a mohou tak u svých jednotek zajistit, v případě potřeby, prvotní ošetření nejen vojáků, ale i civilního obyvatelstva. Pokud by však nasazené jednotky neměli dostatek vlastních vojáků pro zajištění zdravotnické péče, může velitel nasazených sil žádat o zdravotnické zajištění prostřednictvím Centra zdravotních služeb. Tyto vyčleněné týmy zabezpečují zdravotnické zabezpečení především pro nasazené jednotky AČR a podléhají veliteli nasazených jednotek. Ve výjimečné situaci a v závislosti na konkrétních událostech je možné pomoci civilnímu zdravotnickému personálu, v těchto situacích zdravotnický personál zajišťuje třídění raněných, předlékařskou a první pomoc s následným odsunem zraněných z místa události (2).

Další možnosti použití sil a prostředků vojenské zdravotní služby AČR

Pokud je potřeba, vzhledem k závažnosti a rozsahu mimořádné situace, poskytnout zdravotnickou pomoc většího rozsahu pro civilní obyvatelstvo, zadat požadavek zástupci náčelníka generálního štábu - řediteli Společného operačního centra Ministerstva obrany, který rozhodne o vyslání sil a prostředků z příslušných vojenských nemocnic nebo Vojenského zdravotního ústavu (2).

Řešení hygienické a epidemiologické situace

V situacích kdy může dojít ke zhoršení hygienické a epidemiologické situace budou nasazeny týmy vojenské hygienicko-protiepidemické služby, které prioritně zajišťují potřeby pro nasazené jednotky AČR. Pokud to situace vyžaduje, vyčlení se biologické týmy, včetně stacionární mikrobiologické laboratoře, které provedou epidemiologické šetření, do stacionárních laboratoří v ČR nebo v zahraničí je možné využít Vzdušné síly AČR. Centrum ochrany v Těchoníně vyčlení své kapacity pro izolaci a léčení osob, jenž mohou být nakaženy vysoce nebezpečnými nákazami (2).

Síly a prostředky AČR, které jsou vyčleněny pro IZS budou, v rámci prevence, očkované proti infekčním chorobám, které by se mohly v místě nasazení vyskytnout, současně se zajistí nutná přeočkování v souvislosti s nastalou situací.

Řešení veterinární situace

Vojenské veterinární zásahové skupiny jsou nasazeny v případě kdy je potřeby asistovat při likvidaci nakažených zvířat, odstraňování následků pohrom nebo při mimořádných událostech u jaderných elektráren, případně na odstraňování následků spáchaných teroristických útoků při kterých došlo k použití bojových látek. Nasazeny mohou být k úkolům veterinární asanace a ekologie, desinfekce, deratizace, desinsekce a pro radiotoxikologický monitoring. Vojenské veterinární zásahové skupiny, včetně potřebných laboratorních kapacit k vyšetřování odebraných vzorků, se vyčleňují na vyžádání cestou stálé směny SOC MOC (2).

Nasazení vojenských psychologů

"Za účelem ochrany duševního zdraví a za účelem poskytování psychosociální podpory začleňovat jako součást nasazených sil AČR vojenské psychology. Nasazení vojenských psychologů realizovat prioritně ve prospěch nasazených sil AČR. Pokud nejsou vojenští psychologové určeni za účelem ochrany duševního zdraví a za účelem poskytování psychosociální podpory pouze ve prospěch sil AČR, provést jejich nasazení na základě požadavku GŘ HZS. Nasazení vojenských psychologů koordinovat cestou Ředitele Agentury vojenského zdravotnictví a Hlavního psychologa MO (2 str. 31)."

1.4.2 Nevýhody

Dle výše popsaných výhod nasazení sil a prostředků Armády České republiky ve prospěch Integrovaného záchranného systému by se na první pohled mohlo zdát, že definovat nevýhody nasazení nebude jednoduché, nicméně pokud je AČR a její způsoby nasazení při krizových a mimořádných událostech rozebrána detailněji, najdou se i nevýhody.

Hlavní úkoly Armády České republiky

Hlavní úkoly armády mohou být jednou z nevýhod nasazení sil a prostředků AČR ve prospěch IZS. Jak už bylo výše zmíněno, hlavním úkolem armády jsou:

- základním úkolem ozbrojených sil je připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení,
- ozbrojené síly plní též úkoly, které vyplývají z mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně proti napadení.

Nasazení jednotek pro úkoly Integrovaného záchranného systému je tudíž možné pouze v případě, že armáda nevykonává žádnou z těchto činností. I přes to, že s největší pravděpodobností nebude armáda, v nejbližší budoucnosti, vázána úkoly spojené s obranou České republiky, je třeba si uvědomit, že poměrně velké počty vojáků a prostředků jsou využívány při úkolech, které vyplývají z mezinárodních smluvních závazků o společné obraně a účasti v mezinárodních hotovostních silách. Stránky Ministerstva obrany detailněji rozebírají jednotlivá nasazení vojáků v těchto silách.

Armáda České republiky v mezinárodních hotovostních silách

V roce 2016 bylo do mezinárodních hotovostních sil zapojeno celkem 1919 vojáků. V případě potřeby rychlé reakce byli zapojeni do pohotovostních skupin:

- Nato enhanced Responce Force → 816 vojáků
- EU Battle Group → 850 vojáků
- DEU EUBG → 250 vojáků

Zahraniční operace

Do zahraničních operací se v roce 2016 zapojilo celkem více než 860 vojáků, kteří působili v Iráku, Afghánistánu, Mali, Kosovu, Islandu, Egyptské arabské republice, Bosně a Hercegovině, Itálii a Velké Británii.

Mezinárodní vojenské struktury

Ve vojenských štábech NATO a EU bylo zařazeno celkem 213 vojáků, jejich místa působení byla např. v USA, Belgii, Německu, Řecku, Polsku, Rumunsku, atd.

Pozorovatelské mise

Vojenští pozorovatelé působili celkem ve 4 mírových misích v celkovém počtu 9 osob.

Celkově v operacích, kterých se armáda účastní na základě uzavřených mezinárodních dohod, působilo více než 3000 vojáků, kteří se v případě vzniku krizových nebo mimořádných událostí, nemohli podílet na společném zásahu s jednotkami Integrovaného záchranného systému.

Počet 3000 vojáků vázaných mezinárodními dohodami se nejeví nikterak vysoký, nicméně je potřeba si uvědomit, že v současné době slouží dle Ministerstva obrany 23 184 vojáků z povolání a zdaleka ne všichni mohou být současně nasazeni k plnění úkolů ve prospěch IZS a PČR. Vojáci neplní pouze úkoly, které určují mezinárodní závazky, ale zároveň se účastní vojenských cvičení se svými útvary, rozšiřují si odborné znalosti, apod.

Výcvik a vybavení

Reorganizace armády, která proběhla v roce 2008, znamenala redukci záchranných praporů z šesti praporů na dvě roty, dislokované v Olomouci a Bechyni. I když reakce na tento krok Ministerstva obrany nebyly pozitivní, 6 záchranných praporů pro plně profesionální armádu představovalo nejen vysokou finanční zátěž, ale současně se s těmito vojáky nemohlo počítat pro jejich nasazení nejen v zahraničních misích, ale ani při krizových situacích vojenského charakteru na území státu. Bylo proto rozhodnuto, že záchranné prapory v Bučovicích a Jindřichově Hradci budou transformovány na lehké mechanizované prapory, které mohou být lépe využity v současné koncepci profesionální armády. S tímto krokem byla

technika, kterou jednotky záchranných praporů používali u záchranných a likvidačních prací nahrazena speciální bojovou technikou a výcvik vojáků byl přizpůsoben jejich novým úkolům.

V současnosti, kdy je výcvik vojáků zaměřen více na plnění bojových úkolů jsou vojáci při krizových situacích nevojenského charakteru využíváni převážně k manuálním pracím, jako je stavba protipovodňových zábran a odstraňování následků živelních pohrom, případně k úkolům ve prospěch policie.

Technika určena pro nasazení v bojových operacích, případně v zahraničních misích, není pro potřeby Integrovaného záchranného systému použitelná, počítá se tak spíše s využitím techniky určené pro přepravu osob a materiálu.

Čas pro aktivaci odřadů

Mezi nevýhody je nutné uvést i poměrně dlouhou dobu aktivace vojáků a techniky při vyhlášení krizové nebo mimořádné situace. V příloze č. 3 Směrnice náčelníka Generálního štábu AČR k nasazování sil a prostředků AČR v rámci Integrovaného záchranného systému a k plnění úkolů Policie České republiky, jsou konkretizovány časy výjezdů jednotlivých jednotek ke konkrétním situacím.

- Odřady pro nouzové ubytování → 72 hodin
- Odřady pro evakuaci a humanitární pomoc → 72 hodin
- Odřady pro pomoc technikou → 72 hodin
- Odřady pro zabezpečení sjízdnosti → 72 hodin
- Odřady pro terénní a zemní práce → 72 hodin

Časy, které mají jednotlivé odřady na vyhlášení pohotovosti pro vojáky, na přípravu techniky a vyslání vojáků do míst, kde jsou žádáni, určují armádu a její síly a prostředky k nasazení až v tzv. druhé vlně. Znamená to, že vojáci nejsou určeni k okamžité pomoci jednotkám IZS, ale povoláni jsou až v případech, kdy si základní složky IZS nevystačí s vlastními silami.

1.5 Historie a současnost Integrovaného záchranného systému, civilní ochrany a obrany

1.5.1 Civilní protiletadlová ochrana

První organizací zabývající se ochranou obyvatelstva, byla soukromá iniciativa, díky které vzniklo Ústředí obrany obyvatelstva, to bylo podporováno ze strany ministerstva národní obrany a Československého červeného kříže. ÚOO nedisponovala členskou základnou, ale pouze řídicími orgány, které byly určeny pro koordinaci Československého červeného kříže, hasičů, tělovýchovných oddílů a skautů v případě vzdušného napadení. Ústředí ochrany obyvatelstva ukončilo svoji činnost po schválení zákona o ochraně a obraně proti leteckým útokům v roce 1935 (24).

11. dubna 1935 s účinností 26. dubna byl Národním shromážděním přijat zákon č. 82/1935 Sb. o ochraně a obraně proti leteckým útokům. Tento zákon udával povinnost vlastníkům nemovitostí, s větším počtem osob, vybudovat vhodné úkryty pro jejich obyvatele. Stavebníkům nových budov zákon stanovil povinnost zahrnout do staveb kryty proti leteckým útokům.

§ 2 Zákona o ochraně a obraně proti leteckým útokům stanovil povinnost, vybraným osobám, vybavit se, na vlastní náklady, plynovou maskou a udržovat ji v řádném stavu.

Obce byly povinny na své náklady postarat se o dostatečný počet úkrytů a zásob plynových masek pro obyvatele. Vláda mohla obcím uložit, aby plnily další úkoly související s ochranou obyvatelstva před leteckými útoky jako např. poplachovou, požární, samaritní a zdravotní službu, opět na své náklady, avšak ty si obce mohly vyžádat zpět formou dávek (5).

"Těžiště organizace civilní protiletadlové ochrany spočívalo na obcích a z hlediska obrany státu na důležitých privátních a státních výrobně-hospodářských subjektech. Těm bylo za účelem ochrany před leteckými útoky nařízeno především:

- zpracovat tzv. ochranný plán,
- ustavit a proškolit orgány protiletadlové ochrany,

- *pořídít věcné prostředky k ochraně a tuto ochranu realizovat,*
- *provádět cvičení protiletcecké ochrany (24 str. 34).*

Dne 8. dubna 1938 byl schválen zákon č. 75/1938 Sb., který doplňuje zákon o ochraně a obraně proti leteckým útokům v souvislosti s možným ohrožením z Německa (25).

1.5.2 Civilní protiletadlová ochrana za protektorátu

Veškeré řízení protiletadlové ochrany a obrany přešlo za protektorátu pod protektorátní policii, které zabezpečovala součinnost Červeného kříže a požárních jednotek. Od roku 1941 byly všechny jednotky civilní protiletadlové ochrany podřízeny systému říšské protiletcecké obrany Luftschutz. Úkol CPO spočíval především v ukrytí obyvatelstva před vzdušnými útoky ve vhodných prostorách, hašení požárů a v poskytování první pomoci (24).

1.5.3 Civilní obrana

Rok 1945, který znamenal ukončení 2. světové války, byl i rokem euforie z nově nabyté svobody, díky které došlo k totálnímu zanedbání civilní ochrany. Navíc od roku 1946 probíhala řízená likvidace staveb protiletcecké ochrany. Toto chaotické období trvalo do roku 1948, kdy se opět začalo počítat se systémem na ochranu obyvatelstva (24).

Kroky pro obnovu systému civilní obrany byly podnikány od roku 1948, tato snaha vyústila přijetím vládního usnesení o civilní obraně roku 1951, kterým se legalizoval systém řízení, personální obsazení a výstavba krytů CO, na dlouhá léta byla usnesením přijata základní pravidla organizace civilní obrany. Zahájena byla výstavba velitelských stanovišť, pozorovaten, zdravotnických a protichemických zařízení, ale výcvik obyvatelstva zahájen nebyl (26).

"Nově vzniklá civilní obrana spadala do působnosti ministerstva vnitra a její pevná organizační struktura byla tvořena především vojenskou částí územní štáby CO do stupně okres, vojenské útvary CO a zařízení CO. Nevojenskou část tvořily služby CO, organizované podle jednotlivých zainteresovaných rezortů, organizace a jednotky CO ve výrobně hospodářské sféře" (24 str. 38).

V poměrně krátkém časovém úseku se podařilo vytvořit organizaci systému civilní ochrany, která měla mít ve své finální části 19 krajských inspektorátů, 19 místních velitelství, 239 okresních inspektorátů s celkovým počtem přes tisíc pracovníků (12).

Se zhoršující se bezpečnostní situací ve světě a rozmachem zbraní hromadného ničení (ZHN), především jaderných zbraní, se CO stále více zaměřovala na ochranu proti těmto zbraním, tato změna byla natolik zásadní, že si vyžádala přijetí nového Usnesení vlády Republiky československé č. 49/1958 Sb. které jasně stanovilo, že se CO stalo nedílnou součástí obrany státu. Také byly nově zřízeny služby zdravotnická, energetická, plynárenská, dopravní, pořádková, požární, silniční a mostní, komunální krytová, vodo-technická, zemědělská, maskovací, stavebně-technická a zásobovací. Hlavním úkolem CO byla ochrana obyvatelstva před ZHN, která v sobě kombinovala tři hlavní způsoby ochrany:

- evakuace obyvatelstva z prostorů nejpravděpodobnějších úderů ZHN
- ukrytí obyvatelstva na celém území státu a zaměstnanců v podnicích
- vybavení obyvatelstva individuálními prostředky protichemické obrany (26)

Až s přijetím zákona č. 40/1961 Sb., o obraně Československé socialistické republiky, který obsahoval ustanovení o civilní obraně, byl s plnou platností nahrazen zákon č. 82/1935 resp. č. 75/1938 Sb.

"Zákon určoval opatření přijímaná k ochraně obyvatelstva, a to v oblasti civilní obrany a přípravy občanů k obraně vlasti, která zahrnovala brannou, tělesnou a zdravotnickou část, organizovanou státními orgány, školami, hospodářskými a dalšími organizacemi. Občané mohli být povoláni k plnění osobních úkonů, např. odstraňování následků nepřátelských vzdušných útoků, vytváření podmínek pro plynulý chod hospodářství atd. V rámci ochrany obyvatelstva mohl být proveden odsun obyvatel do určených prostorů a pro jejich ubytování požadovány od právnických a fyzických osob potřebné prostory a prostředky. Za branné pohotovosti státu mohla být občanům upravena pracovní doba a místo nebo uloženo podle potřeby konat práce nesouvisející s jejich povoláním" (27).

Přípravou občanů k civilní obraně se zabýval zákon č. 73/1973 Sb., o branné výchově, který zahrnoval oblasti branné výchovy žáků, učňů a studentů, přípravu branců, brannou přípravu vojáků v záloze a přípravu občanů k civilní obraně. Praktická výuka branné výchovy byla ukončena v roce 1990 (24).

"Dnem 1. ledna 1976 byla civilní obrana v důsledku doktrinní teorie Varšavského bloku vyjmuta z působnosti ministerstva vnitra a převedena do působnosti ministerstva obrany za účelem vytvoření podmínek pro plné zabezpečení úkolů v období branné pohotovosti státu" (24 str. 39).

V osmdesátých letech 20. století se začalo uvažovat i o využití CO v dobách míru pro odstraňování následků živelních a antropogenních pohrom, ale nikdy nebyl přijat žádný legislativní dokument, který by nasazení CO v mírových dobách ošetřoval (24).

1.5.4 Civilní ochrana po roce 1989

Transformace CO byla zahájena v roce 1990 a jejím cílem bylo vytvořit nový moderní systém na ochranu obyvatelstva. První právní normou bylo přijetí Usnesení č. 126 vládou České republiky, kde bylo mimo jiné deklarováno, že v období než bude přijata patřičná právní úprava, zůstane systém civilní ochrany funkční v souladu s čl. 61 Dodatkového protokolu I k Ženevským úmluvám z 29. srpna 1949, jelikož byla tato opatření v souladu s předchozí činností civilní obrany (28).

Změna názvu civilní obrana na civilní ochrana byla provedena s vyhlášením zákona České národní rady č. 548/1992 Sb., z 20. listopadu 1992 (24).

Následně byly Usnesením vlády ČR č. 660, ze dne 24. listopadu 1993 ke dni 31. prosince 1993 zrušeny štáby civilní ochrany okresů a statutárních měst, v nově tvořených strukturách se do budoucna nepočítalo se zapojením vojáku z povolání, čímž nejen že došlo ke zcivilnění tohoto sektoru, ale zároveň i ke snížení finančních nákladů. (28) V následujícím roce, byly v rámci transformace celého systému civilní ochrany, převedeny záchranné útvary civilní ochrany z podřízenosti generálního štábu Armády České republiky do podřízenosti Hlavního úřadu civilní ochrany (29).

"V souvislosti s úsilím ČR o zapojení do evropských a euroatlantických struktur dochází od poloviny devadesátých let k zintenzivnění zahraničních aktivit v oblasti civilní ochrany. Ve vztahu k EU byla zahájena spolupráce s relevantními organizačními segmenty, zejména s Evropskou komisí - generálním ředitelstvím pro životní prostředí, pod které spadala problematika civilní ochrany. V rámci spolupráce s NATO byla zahájena

implementace problematiky civilního nouzového plánování, jako jednoho z nástrojů nevojenské spolupráce v programu Partnerství pro mír" (29 str. 179).

Veškeré uvedené snahy, katastrofální následky povodní z roku 1997 vyústily v přijetí Usnesení č. 710 vládou ČR, ze dne 12. listopadu 1997, usnesení obsahovalo zásadní změny zabezpečení civilní ochrany. *"Toto usnesení předjímá kontinuitu odpovědnosti za plnění úkolů civilní ochrany v míru, za mimořádných událostí nebo krizových situací a válečného stavu a výkon státní správy ve věcech civilní ochrany na republikové úrovni Ministerstvem vnitra (28 str. 8).*

Schválením ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky bylo vyřešeno zakotvení problému v právním systému ČR. V zákoně jsou stanovena práva a povinnosti státu při mimořádných událostech, mezi která patří i ochrana životů a zdraví občanů a majetku. (24) V roce 2000 byl ústavní zákon 110/1998 Sb., nahrazen ústavním zákonem 300/2000 Sb., *" ze dne 9. srpna 2000, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., a ústavní zákon 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky" (30).*

"V červnu 2000 byly přijaty tzv. krizové zákony, jsou to:

- *č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky,*
- *č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému,*
- *č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení,*
- *č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatření pro krizové stavy" (24).*

1.5.5 Integrovaný záchranný systém

Zákon č. 239/2000 Sb.: *"vymezuje integrovaný záchranný systém, stanoví složky integrovaného záchranného systému a jejich působnost, pokud tak nestanoví zvláštní právní předpis, působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu" (31).*

Současně v § 4 byly definovány základní a ostatní složky integrovaného záchranného systému:

"Základními složky integrovaného záchranného systému:

- *Hasičský záchranný sbor České republiky,*
- *Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje,*
- *poskytovatelé zdravotnické záchranné služby,*
- *Policie České republiky.*

Ostatními složky integrovaného záchranného systému:

- *vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,*
- *ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,*
- *ostatní záchranné sbory,*
- *orgány ochrany veřejného zdraví,*
- *havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,*
- *zařízení civilní ochrany,*
- *neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.*

Ostatní složky integrovaného záchranného systému poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání" (31).

Plánovaná pomoc na vyžádání

1. *"Poskytování plánované pomoci na vyžádání se zahrnuje do poplachového plánu integrovaného záchranného systému; plánovanou pomoc na vyžádání se pro účely tohoto zákona rozumí předem písemně dohodnutý způsob poskytnutí pomoci ostatními složkami integrovaného záchranného systému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, krajskému úřadu, Ministerstvu vnitra nebo základním složkám integrovaného záchranného systému při provádění záchranných a likvidačních prací.*
2. *Plánovanou pomoc na vyžádání jsou povinny poskytnout:*
 - a) *ministerstva, územní správní úřady, orgány krajů a obcí v mezích své působnosti*

- b) *právnícké a fyzické osoby, které jsou vlastníkem nebo uživatelem stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany*
 - c) *poskytovatelé akutní lůžkové péče, kteří mají zřízený urgentní příjem*
 - d) *ostatní složky integrovaného záchranného systému*
 - e) *vojenské záchranné útvary*
 - f) *ostatní osoby, které s k tomu smluvně zavázaly*
3. *Plánovanou pomoc na vyžádání není povinen poskytnout ten, kdo by poskytnutím této pomoci vážně ohrozil plnění vlastních závažnějších úkolů stanovených podle zvláštních právních předpisů*
4. *Ostatní složky integrovaného záchranného systému jsou povinny při stanovení rozsahu plánované pomoci na vyžádání na základě žádosti operačního a informačního střediska integrovaného záchranného systému sdělit:*
- a) *osoby pověřené pro zabezpečování pomoci a způsob jejich vyrozumění*
 - b) *síly a prostředky určené k poskytnutí pomoci*
 - c) *dobu potřebnou pro poskytnutí sil a prostředků v případě vyžádání pomoci" (31).*

Vstoupením v platnost výše zmíněných zákonů a převodem civilní ochrany z působnosti ministerstva obrany na ministerstvo vnitra ke dni 1. ledna 2001 se Ministerstvo vnitra stalo zodpovědným za civilní ochranu obyvatelstva a současně i hlavním řídicím orgánem pro všechny zainteresované (24).

V následujících letech bylo pokračováno ve snaze o co nejlepší a nejkvalitnější ochranu obyvatelstva a majetku při mimořádných událostech, tyto snahy vyústily v roce 2002, kdy byla schválena první Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015, následovala její novelizace v roce 2005, která byla aktualizována vládním Usnesením č.805/2013 Sb., tím byla schválena Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030.

"Vzhledem ke svému charakteru a stanovené době působnosti Byla Koncepce zpracována ve spolupráci s vnitroresortní pracovní skupinou Ministerstva vnitra a odbornou pracovní skupinou Výboru pro civilní nouzové plánování (VCNP). Koncepce v širším pohledu stanoví další postup rozvoje významných oblastí ochrany obyvatelstva, jako je výchova a vzdělávání, síly, věcné zdroje, úkoly ochrany obyvatelstva, krizové řízení, věda a výzkum.

Taktéž obsahuje základní úkoly pro realizaci stanovených priorit ochrany obyvatelstva na celé její období platnosti" (32).

Přijetím výše zmíněné Koncepce, která je vnímána jako soubor opatření pro řešení mimořádných událostí a krizových situací není práce v oblasti civilní ochrany zdaleka u konce, neustále je třeba reagovat na měnící se bezpečnostní situaci u nás i ve světě a to jak na stále více nepředvídatelné změny počasí, ale i antropogenní hrozby.

2 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce bude zjistit možnosti a schopnosti sil a prostředků Armády České republiky, které jsou zařazovány do Integrovaného záchranného systému.

Hlavním úkolem bude získat ucelený přehled o skutečných počtech vojáků a kusů techniky, které může armáda poskytnout v případě vzniku krizových situací nevojenského charakteru, které ohrožují životy a zdraví obyvatel a majetek vysoké hodnoty.

3 Metodika

Pro zjištění cílů této práce byla zvolena analýza sil a prostředků Armády České republiky zařazených do Integrovaného záchranného systému.

Překážkou pro vytvoření analýzy by mohla být celková doba nasazení sil a prostředků armády, nikdo totiž není schopen odhadnout, jak dlouho bude krizová nebo mimořádná situace trvat a není tak ani možné určit kolik vojáků a techniky bude pro záchranné a následné likvidační práce třeba. Počet nasazených SaP je ovlivněn nejen délkou trvání živelních nebo průmyslových katastrof a jejich likvidací, ale konečné počty závisejí i na velikosti zasaženého území. Není tedy možné dopředu vědět, zda se bude jednat o desítky, stovky nebo tisíce nasazených vojáků a techniky.

Z těchto důvodů bude analýza sil a prostředků Armády České republiky zaměřena na schopnosti a možnosti armády v prvních 72 hodinách od vyhlášení pohotovosti.

K analýze budou využity teoretické a odborné informace, které my byli poskytnuty ze Společného operačního centra Generálního štábu Armády České republiky.

4 Výsledky

4.1 Analýza schopností sil a prostředků Armády České republiky zařazených do Integrovaného záchranného systému

4.1.1 Humanitární základna

Humanitární základna je využívána v případech, kdy je zapotřebí zajistit nouzové ubytování obyvatel, kteří v důsledku mimořádných a krizových situací museli opustit své domovy.

V těchto prostorách je pro obyvatele připraveno nejen nouzové ubytování ve vytápěných stanech, ale najdou zde i prostory, které jsou určeny pro přípravu a výdej stravy, místnosti s hygienickým zázemím, v případě nedostatku vlastních zdrojů jim je zabezpečeno náhradní oblečení a také poskytnuto základní lékařské ošetření. (viz. obrázek 1.)

Armáda je schopna poskytnout dvě humanitární základny pro nouzové ubytování, kdy každá má kapacitu zázemí pro 450 osob. Tyto základny jsou ve skladech 151. a 153. ženijního praporu, které jsou dislokovány v Bechyni a Olomouci. Předpokládaný výjezd základen je do 72 hodin od vyhlášení pohotovosti a s jejich vybudováním se počítá do 48 hodin, poté co jsou přepraveny na místo stavby.

Tabulka 2: Odřady pro nouzové ubytování

Dislokace	Odřad	Název odřadu	Základní schopnost	Počty osob a techniky a zařízení	Předpokládané nasazení
Bechyně	151. ženijní prapor	Humanitární základna a stavební tým	Převoz materiálu a vybudování nouzového tábora	50 vojáků, materiál pro vybudování humanitární základny s kapacitou pro 450 osob	Výjezd do 72 hodin Vybudování do 48 hodin
Olomouc	153. ženijní prapor	Humanitární základna a stavební tým	Převoz materiálu a vybudování nouzového tábora	50 vojáků, materiál pro vybudování humanitární základny s kapacitou pro 450 osob	Výjezd do 72 hodin Vybudování do 48 hodin

4.1.2 Evakuace a humanitární pomoc

Odřady určené pro evakuaci a dopravu humanitární pomoci jsou dislokované v Olomouci, Bechyni Jindřichově Hradci a v Bučovicích.

Technika:

- obojživelné pásové transportéry PTS-10 - jsou určeny nejen pro přepravu osob, ale i pro přepravu materiálu a jiné techniky, je schopen přepravit 5 tun materiálu na souši nebo 10 tun na vodě (viz. obrázek 2.)
- tahače s podvalníkem - Tatra T-815, která je používána jako tahač těžkých přívěsů a podvalníků zároveň slouží pro přepravu osob a materiálu na silnici a v terénu, podvalníky jsou určeny pro přepravu materiálu a kolové i pásové techniky (viz. obrázek 3. a 4.)
- velitelská vozidla - využívají se pro hlavní a záložní místa velení, umožňují monitorování a vyhodnocování situace a zkracují dobu při rozhodování a předávání úkolů a informací (viz. obrázek 5.)

- nákladní automobily - používají se pro přepravu osob a materiálu a vlečení přívěsů jak na silnici tak po nezpevněném terénu (viz. obrázek 6.)

Hlavní úkoly:

- evakuaci obyvatel, zvířat a majetku se značnou hodnotou z oblastí, které byly zasaženy antropogenními nebo přírodními katastrofami jako jsou povodně, požáry, sesuvy půdy, průmyslové havárie, havárie na jaderných elektrárnách apod.
- přeprava humanitárních zásob potravin, vody, náhradního oblečení, léků, hygienických pomůcek, příkrývek, pohonných hmot, apod. do evakuačních zón

Tabulka 3: Odřady pro evakuaci a humanitární pomoc

Dislokace	Odřad	Název odřadu	Základní schopnost	Počty osob, techniky a zařízení	Předpokládané nasazení
Olomouc	153. ženijní prapor	Odřad k evakuaci osob při povodních	Evakuace osob ze zatopených oblastí	5 osob, 1x PTS-10, 1x tahač+podvalník, 1x velitelský automobil	Výjezd do 72 hodin
Bechyně	151. ženijní prapor	Odřad k evakuaci osob při povodních	Evakuace osob ze zatopených oblastí	5 osob, 1x PTS-10, 1x tahač+podvalník, 1x velitelský automobil	Výjezd do 72 hodin
Jindřichův Hradec	44. lehký motorizovaný prapor	Odřad k převozu humanitární pomoci a nouzového zásobování	Převoz humanitární pomoci a zásobování, evakuace osob	10 osob, 1x nákladní automobil	Výjezd do 72 hodin
Bučovice	74. lehký motorizovaný prapor	Odřad k převozu humanitární pomoci a nouzového zásobování	Převoz humanitární pomoci a zásobování, evakuace osob	10 osob, 1x nákladní automobil	Výjezd do 72 hodin

4.1.3 Pomoc při kalamitních situacích na komunikacích

Odřady, mající za úkol pomoc technikou při kalamitních situacích na komunikacích, mají své základny v Bechyni a Olomouci a jsou pod velením 151. a 153. ženijního praporu.

Síly a prostředky těchto odřadů jsou nasazovány, v případě mimořádných a krizových situacích na komunikacích, jestliže základní složky IZS již nemají dostatek své techniky pro zprůchodnění komunikací.

Hlavní úkoly:

- zprůchodnění poškozených cest,
- zřizování cest pomocných,
- odstraňování sněhu,
- technické úpravy,
- vyprošťování zapadlých, zavalených nebo převrácených vozidel,
- demolice objektů a budov,
- odsun nepojízdných vozidel,
- odsun materiálu.

Technika:

- vyprošťovací tank VT 72 - tank je postaven na podvozku středního tanku T-72 a je určen k vyprošťování uváznutých nebo poškozených vozidel, lodí, vlaků a k demolici objektů a budov, pro tyto úkoly je vybaven radlicí a jeřábem. Obsluhující posádce poskytuje balistickou ochranu, která umožňuje jeho nasazení v místech, kde se předpokládá výskyt munice a výbušnin. (viz. obrázek 7.)
- tahač + podvalník - Tatra T-815, která je používána jako tahač těžkých přívěsů a podvalníků zároveň slouží pro přepravu osob a materiálu na silnici a v terénu, podvalníky jsou určeny pro přepravu materiálu a kolové i pásové techniky. (viz. obrázek 3. a 4.)
- vyprošťovací automobil AV 15 T-815 - vozidlo je postaveno na podvozku Tatra T-815 8x8, slouží k vyprošťování zapadlé, uváznuté nebo převrácené

techniky, pro tyto účely je vybaven jeřábem s nosností až do 20-ti tun. Pro odtah vozidel je vybaven transportní vidlicí. (viz. obrázek 8.)

- velitelský automobil - využívá se pro hlavní a záložní místa velení, umožňuje monitorování a vyhodnocování situace a zkracuje dobu při rozhodování a předávání úkolů a informací. (viz. obrázek 5.)

Tabulka 4: Odřady pro technickou pomoc

Dislokace	Odřad	Název odřadu	Základní schopnost	Počty osob, techniky a zařízení	Předpokládané nasazení
Bechyně	151. ženijní prapor	Vyprošťovací odřad	Vyproštění vozidel a techniky při kalamitních situacích	4 osoby, 1x vyprošťovací T 72, 1x tahač + podvalník, 1x AV 15 T 815, 1x velitelský automobil	Výjezd do 72 hodin
Olomouc	153. ženijní prapor	Vyprošťovací odřad	Vyproštění vozidel a techniky při kalamitních situacích	4 osoby, 1x vyprošťovací T 72, 1x tahač + podvalník, 1x AV 15 T 815, 1x velitelský automobil	Výjezd do 72 hodin

4.1.4 Práce k zabezpečení průjezdnosti na komunikacích

Zabezpečování průjezdnosti na komunikacích při kalamitních situacích zajišťují 151. a 153. ženijní prapory s dislokací praporů v Bechyni a Olomouci. K likvidačním pracím a odstraňováním překážek jsou povolávány nejen po odeznění nebezpečí, ale i v průběhu krizové nebo mimořádné situace.

Hlavní úkoly:

- odklizení překážek na komunikacích (polomy, sníh, sesuvy půdy, apod.)
- zabezpečení průjezdnosti komunikací ve městech
- přemostění vodních toků v případě poškození mostů povodněmi

Technika:

- kolový nakladač - pro úpravy terénu, ženižní práce, náklad materiálu, zvedání a převážení těžkých břemen je využíván kolový nakladač KN-251. Díky své kloubové konstrukci je možné jej využít i na relativně malém prostoru. (viz. obrázek 9.)
- tahač + podvalník - Tatra T-815, která je používána jako tahač těžkých přívěsů a podvalníků zároveň slouží pro přepravu osob a materiálu na silnici a v terénu, podvalníky jsou určeny pro přepravu materiálu a kolové i pásové techniky. (viz. obrázek 3. a 4.)
- sklápěcí automobil - T 815 6x6 je nákladní automobil s vysokou průchodností terénem a možností přepravy různého materiálu. Korba je sklopná do stran a dozadu. (viz. obrázek 10.)
- velitelský automobil - využívá se pro hlavní a záložní místa velení, umožňuje monitorování a vyhodnocování situace a zkracuje dobu při rozhodování a předávání úkolů a informací. (viz. obrázek 5.)
- mostní automobil AM 50 - nástavba mostního automobilu je postavena na podvozku T-815 8x8, je vybaveno podpěrou a buldozerovým zařízením. Určen je k přemostování překážek a stavbě mostů, celkově je schopen překlenout překážku až 108m, při spojení několika mostních polí. (viz. obrázek 11.)

Tabulka 5: Odřady pro zabezpečení sjízdnosti

Dislokace	Odřad	Název odřadu	Základní schopnost	Počty osob, techniky a zařízení	Předpokládané nasazení
Bechyně	151. ženijní prapor	Odřad k zabezpečení průjezdnosti na komunikacích a ve městech	Práce k zabezpečení průjezdnosti na komunikacích a ve městech	5 osob, 1x kolový nakladač, 1x tahač s podvalníkem, 2x sklápěcí automobil	Výjezd do 72 hodin
Olomouc	153. ženijní prapor	Odřad k zabezpečení průjezdnosti na komunikacích a ve městech	Práce k zabezpečení průjezdnosti na komunikacích a ve městech	5 osob, 1x kolový nakladač, 1x tahač s podvalníkem, 2x sklápěcí automobil	Výjezd do 72 hodin
Bechyně	151. ženijní prapor	Odřad pro nouzové přemostění	Přemostění komunikace při rozsáhlých povodních	2x AM 50, 1x velitelský automobil	Výjezd do 72 hodin
Olomouc	153. ženijní prapor	Odřad pro nouzové přemostění	Přemostění komunikace při rozsáhlých povodních	2x AM 50, 1x velitelský automobil	Výjezd do 72 hodin

4.1.5 Terénní a zemní práce

Ženijní prapory z Bechyně a Olomouce s využitím techniky jsou ve prospěch IZS vyčleňovány v případech kdy je zapotřebí odstranit závaly, zprůchodnit komunikace, provést výkopové práce, apod.

Hlavní úkoly:

- stavba protipovodňových hrází pomocí zeminy,
- hloubení výkopů,
- úprava terénu,
- zprůchodnění komunikací,
- hrnutí, rozrývání a přesun zeminy,

- odvoz zeminy, sutě, apod.,
- podpora při trhacích a demoličních prací při ledových povodních.

Technika:

- autorýpadlo UDS (univerzální dokončovací stroj) - je hydraulické lopatové rypadlo, které je umístěné na podvozku T-815 6x6. Jeho úkolem je úprava terénu, hloubení okopů a spojovacích zákopů, strhávání narušených objektů, výstavba hrází, případně odstraňování sutin. (viz. obrázek 12.)
- buldozer - Caterpillar D5N je určen k úpravě zeminy jako je rozrývání a hrnutí a tvorba ochranných valů. (viz. obrázek 13.)
- tahač + podvalník - Tatra T-815, která je používána jako tahač těžkých přívěsů a podvalníků zároveň slouží pro přepravu osob a materiálu na silnici a v terénu, podvalníky jsou určeny pro přepravu materiálu a kolové i pásové techniky. (viz. obrázek 3. a 4.)
- sklápěcí automobil - T 815 6x6 je nákladní automobil s vysokou průchodností terénem a možností přepravy různého materiálu. Korba je sklopná do stran a dozadu. (viz. obrázek 10.)
- velitelský automobil - využívá se pro hlavní a záložní místa velení, umožňuje monitorování a vyhodnocování situace a zkracuje dobu při rozhodování a předávání úkolů a informací. (viz. obrázek 5.)
- hydraulický nakladač, rypadlo - univerzální nakladač-rýpadlo JCB 4CXSM APC TL PS provádí základní zemní práce, těžbu a nakládání zeminy, hloubení výkopů, pozemních staveb, okopů a krytů, zvedání břemen, odstraňování závalů, sněhu a jiných překážek na komunikacích a provádění demoličních prací. (viz. obrázek 14.)

Tabulka 6: Odřady pro terénní a zemní práce

Dislokace	Odřad	Název odřadu	Základní schopnost	Počty osob, techniky a zařízení	Předpokládané nasazení
Bechyně	151. ženijní prapor	Odřad k provádění zemních prací	Zemní práce - rýhování, hloubení, navážka zeminy	7 osob, 1x autorýpadlo UDS, 1x buldozer, 1x tahač + odvalník, 1x automobil sklápěcí, 1x velitelský automobil	Výjezd do 72 hodin
Olomouc	153. ženijní prapor	Odřad k provádění zemních prací	Zemní práce - rýhování, hloubení, navážka zeminy	7 osob, 1x autorýpadlo UDS, 1x buldozer, 1x tahač + podvalník, 1x automobil sklápěcí, 1x velitelský automobil	Výjezd do 72 hodin
Bechyně	151. ženijní prapor	Odřad k provádění trhacích a demoličních prací	Podpora provádění trhacích a demoličních prací při ledových povodních	6 osob, 1x velitelský automobil, 1x hydraulický nakladač, rýpadlo	Výjezd do 72 hodin

4.1.6 Zdravotnické zabezpečení

Odbor biologické ochrany - Těchonín

Vojenské specializované zařízení umístěné v Orlických horách je určeno ke komplexnímu zabezpečení biologické ochrany AČR. Je primárně určené pro příjem osob podezřelých z nakažení nebezpečných nemocí jako je ebola, otevřená forma tuberkulózy nebo zasažení antraxem, apod. Zařízení využívá nejvyšší formu izolace a několika stupňové ochrany aby předešlo úniku infekcí a nakažení dalších osob.

Hlavní úkoly:

- izolace osob, které jsou podezřelé z nakažení a přenosu vysoce nebezpečných nákaz,
- zabránění šíření nebezpečných nemocí,

- identifikace nákazy a stanovení léčby,
- navrhování a přijímání dalších opatření související s nákazou,
- léčba nakažených osob,
- výukové, školicí a výcvikové středisko pro civilní a vojenské specialisty

Vojenská zdravotnická vozidla

Pokud by, při krizové nebo mimořádné situaci, hrozil nedostatek zdravotnických vozidel, pro přepravu osob do zdravotnických zařízení, vyčlení sekce podpory MO až 15 sanitních vozidel pro plnění úkolů ve prospěch Integrovaného záchranného systému.

Hlavní úkoly:

- přeprava raněných osob,
- přeprava nemocných osob,
- přeprava rodiček

Letecká evakuace a přeprava

Nenadále úkoly pro IZS, které vyžadují nasazení vzdušných sil a prostředků zabezpečuje 22. základna vrtulníkového letectva Sedlec, Vícenice a 24. základna dopravního letectva Praha. Jejich nasazení je vyžadováno v případech, kdy je nemožné do postižených oblastí vyslat pozemní techniku nebo je vyžadován přesun pacienta do specializovaných středisek (traumacentrum, kardiocentrum, apod.).

Hlavní úkoly:

- záchrana osob,
- evakuace osob,
- vyhledávání osob,
- akutní přesun pacienta,
- vzdušný průzkum,
- přeprava zdravotnických týmů
- přeprava humanitární pomoci,
- zásah záchranářů v nepřístupném terénu (výškové budovy, hory, skály, vodní plochy)

Technika:

- vrtulník Mi-17 - je střední víceúčelový dvoumotorový vrtulník určený k přepravě osob a materiálu. Je opatřen posuvnými dveřmi po straně a křídlovými dveřmi v zadní části. (viz. obrázek 15.)
- vrtulník Mi-171 Š - je nejmodernější verzí vrtulníku Mi-8, v zadní části se nachází hydraulická rampa, která umožňuje snadnější manipulaci s přepravovaným materiálem, rozšířeny jsou i boční dveře a je vybaven moderními přístroji pro navigaci a let za zhoršených podmínek. K jeho výbavě patří boční jeřáb s nosností do 300kg. Pro delší dobu letu může být vybaven bočními závěsnými palivovými nádržemi. (viz. obrázek 16.)
- vrtulník W - 3A Sokol - vrtulník je využíván v případech pokud je nutné dostat na místo zásahu zdravotnický tým a pro přesun pacienta do zdravotnického zařízení. (viz. obrázek 17.)

Tabulka 7: Zdravotnické odřady a letecké síly

Dislokace	Odřad	Název odřadu	Základní schopnost	Počty osob, techniky a zařízení	Předpokládané nasazení
Těchonín	Vojenský zdravotní ústav	Specializovaná infekční nemocnice	Karanténa osob, izolace a léčba pacientů s vysoce nakažlivou nemocí,	23 osob, 30 lůžek v karanténě	Zahájení do 12 hodin od aktivace
Celá ČR	Sekce podpory MO	Vojenská zdravotnická vozidla	Přeprava raněných, nemocných a rodiček	15 sanitních vozidel	Výjezd stanovit po dohodě s GRH HZS
Sedlec, Víckenice	22. základna vrtulníkového letectva	Nenadálé úkoly ve prospěch IZS	Záchrana, evakuace a vyhledávání osob, vzdušný průzkum, přeprava zdravotnického týmu, přeprava humanitární pomoci	6 členů posádky, 5 členů pozemního personálu, 1x vrtulník Mi-171Š	V závislosti na nasazení letectva
Praha	24. základna dopravního letectva	Nenadálé úkoly ve prospěch IZS	Záchrana, evakuace a vyhledávání osob, vzdušný průzkum, přeprava zdravotnického týmu, přeprava humanitární pomoci	5 členů posádky, 5 členů pozemního personálu, 1x Mi-17, 1x W-3A Sokol	V závislosti na nasazení letectva

4.1.7 Veterinární odřad

Vojenský veterinární ústav se sídlem v Hlučíně provádí veterinární zabezpečení vojenských útvarů, komplexní laboratorní rozboru potravin, vody a krmiva, diagnostikuje nákazu a určuje protinákazová opatření, provádí léčbu u služebních zvířat, připravuje veterinární lékaře do zahraničních misí a vyčleňuje síly a prostředky pro úkoly Integrovaného záchranného systému.

Hlavní úkoly:

- epizootologické šetření,
- veterinární opatření při vzniku nálezů zvířat,
- odchyt zvířat,
- dekontaminace zvířat,
- likvidace následků při živelných katastrofách,
- odběr a vyšetření vzorků.

Tabulka 8: Veterinární odřad

Dislokace	Odřad	Název odřadu	Základní schopnost	Počty osob, techniky a zařízení	Předpokládané nasazení
Hlučín	Vojenský veterinární ústav	Vojenská veterinární zášahová skupina	Epizootologické šetření a provedení veterinárních opatření při vzniku nálezů zvířat, odchyt a imobilizace zvířat, dekontaminace zvířat při nebezpečných nálezách a při jaderných haváriích.	4 osoby (2 veterinární lékaři, 1 veterinární technik, 1 řidič), zášahové vozidlo, souprava na odchyt a imobilizaci zvířat, dekontaminační technika, ochranné oděvy	Výjezd do 12 hodin
Hlučín	Vojenský veterinární ústav	Vojenská veterinární zášahová skupina	Likvidace následků živelných katastrof a havárií, odběr, odvoz a vyšetření vzorků, odchyt zvířat.	3 osoby (1 veterinární lékař, 1 veterinární technik, 1 řidič) zášahové vozidlo, souprava na odchyt a imobilizaci zvířat, ochranné oděvy	Výjezd do 72 hodin

Cílem této analýzy bylo zjistit jaké má Armáda České republiky a její síly a prostředky vyčleňované ve prospěch Integrovaného zášahového systému a Policii České republiky, schopnosti a možnosti plnit svěřené úkoly. Jak již bylo zmíněno výše, není hlavním úkolem zjistit celkové počty vojáků a techniky, ale poukázat na to kdy a jak je armáda schopna zasáhnout v prvních 72 hodinách od vyhlášení pohotovosti pro vyčleňené jednotky.

4.2 Výsledky analýzy

Rozborem sil a prostředků AČR, které jsou vyčleňovány ve prospěch IZS bylo dosaženo těchto výsledků:

Počty vojáků:

Tabulka 9: Vyčleněné počty vojáků

151. ženijní prapor	77
153. ženijní prapor	71
44. lehký motorizovaný prapor	10
74. lehký motorizovaný prapor	10
Vojenský zdravotní ústav	23
Sekce podpory MO	30
22. základna vrtulníkového letectva	11
24. základna dopravního letectva	10
Vojenský veterinární ústav	7
Celkem	249

Počty techniky:

Tabulka 10: Počty vyčleněné techniky

151. ženijní prapor	25
153. ženijní prapor	23
44. lehký motorizovaný prapor	1
74. lehký motorizovaný prapor	1
Sekce podpory MO	15
22. základna vrtulníkového letectva	1
24. základna dopravního letectva	2
Vojenský veterinární ústav	2
Celkem	72

Schopnosti nasazených sil a prostředků:

Síly a prostředky armády, které jsou nasazeny v prvních 72 hodinách od vyhlášení pohotovosti, jsou schopny účinně zasáhnout při:

- převozu materiálu a budování nouzového tábora,
- převozu humanitární pomoci,
- evakuaci osob, zvířat, materiálu a techniky,
- vyprošťování vozidel,
- zabezpečení průjezdnosti na komunikacích,
- budování nouzového přemostění,
- provádění zemních prací,
- podpoře provádění trhacích a demoličních prací,

- zajištění karantény osob a jejich léčby,
- přepravě raněných, nemocných a rodiček,
- letecké evakuaci a přepravě raněných a nemocných,
- provádění leteckého průzkumu a vyhledávání osob,
- letecké přepravě zdravotnického personálu,
- vzniku nálezů u zvířat, jejich odchyty, odběru a vyšetření vzorků a jejich likvidaci.

Dle výsledků z provedené analýzy sil a prostředků Armády České republiky vyčleňovaných ve prospěch Integrovaného záchranného systému, je patrné, že složky, které jsou nasazeny do 72 hodin od vyhlášení pohotovosti, jsou schopny adekvátně a účinně zasáhnout při vzniku živelní nebo průmyslové pohromy.

Konečný soupis schopností nasazených jednotek zcela jasně poukazuje na možnost nasadit tyto síly prakticky při jakémkoli krizovém stavu nebo mimořádné situaci, která by mohla nastat.

5 Diskuze

Hlavním úkolem této bakalářské byla analýza schopností sil a prostředků Armády České republiky zařazených do Integrovaného záchranného systému. Současně s tímto úkolem bylo stanoveno přiblížit historii a současnost Armády České republiky, výhody a nevýhody nasazených sil a prostředků armády ve prospěch IZS a popsat historii, důvody a současnost Integrovaného záchranného systému.

Armáda České republiky si během své moderní historie prošla nejrůznějšími obdobími, ke kterým bylo a bude napsáno mnoho knih a publikací. Ruku v ruce s těmito obdobími stoupala a klesala oblíbenost armády v očích veřejnosti, největší podpory se jí dostávalo ihned po vzniku 1. republiky, v roce 1938 při mobilizaci a v současné době, kdy jsou síly a prostředky armády využívány při živelních a průmyslových katastrofách. Naopak nejméně oblíbená byla po roce 1938, kdy jsme se bez boje vzdali Německu a následně v letech 1948 - 1989 kdy pro obyčejné lidi představovala možný nástroj politického systému k potlačení svobody. Je však potřeba připomenout, že velení armády v tomto ohledu nemělo mnoho možností jak tyto situace ovlivnit, jelikož o jejím osudu bylo vždy rozhodnuto politickou cestou. Avšak v dnešní době má armáda v očích veřejnosti vysoký punc důvěryhodnosti a oblíbenosti, i když ještě v nedávné době tomu tak nebylo. Kritickou dobou byl především rok 2008, kdy armáda procházela rozsáhlou restrukturalizací.

Tato restrukturalizace znamenala konec záchranných praporů a přenesení jejich úkolů na bedra zbytku armády, což vedlo k vlně odporu ze strany jak laické tak odporné veřejnosti. Obě strany se obávaly, zda bude schopna armáda v budoucnosti účinně zasáhnout v případě vzniku živelních a průmyslových katastrof. Tyto obavy se mohly zdát zcela na místě, jelikož rozmístění a vybavení záchranných praporů vzbuzovalo přesvědčení, že jednotky jsou schopny zasáhnout v řádu několika hodin od vzniku nebezpečné události. Hejtmani a starostové se obávali administrativních průtahů při vyžadování sil a prostředků armády přes OPIS GŘ HZS, mluvílo se o zbytečných časových prodlevách a byly vyjádřeny obavy zda je schopna armáda pomoci obyvatelům, městům a krajům dříve než bude pozdě.

Na všechna tato znepokojení a obavy dokázala armáda všem odpovědět už v roce 2013, kdy Českou republiku zasáhly, zatím poslední, rozsáhlé povodně. Síly a prostředky armády zareagovaly okamžitě a již při prvních známkách ohrožení byly schopny nabídnout

svou pomoc, podílely se na stavbě protipovodňových zábran, ostraze evakuovaných oblastí a následně pomáhaly při odstraňování následků ničivé povodně. Na pomoc občanům, městům a krajům bylo nasazeno více než 10000 vojáků společně s 2200 kusy techniky a doba, po kterou plnily tyto úkoly, dosáhla skoro dvou měsíců. Tímto rozsáhlým zásahem armáda zcela vyvrátila obavy laické i odborné veřejnosti, že zrušením záchranných praporů není schopna adekvátně zasáhnout po zrušení záchranných praporů. Zároveň byla vyvrácena tvrzení, která se objevila v nejrůznějších médiích, že se armáda snaží zbavit odpovědnosti za události na území republiky a soustředí se pouze na účast v zahraničních operacích.

Rozebrat výhody a nevýhody nasazených jednotek a techniky armády při krizových situacích nevojenského charakteru bylo dalším dílčím úkolem této práce. Vlastní logistické zabezpečení AČR je jednou z největších výhod při nasazení jednotek pro úkoly záchranného systému. Možnosti vlastního proviantního zabezpečení, zajištění výstroje a její výměny, doplňování pohonných hmot z vlastních zdrojů, opravy a obnovy nasazené techniky, schopnost ubytovat jednotky a zajistit jejich dopravu vlastními zdroji dává armádě obrovskou výhodu oproti jiným jednotkám IZS. Díky vlastní logistice není odkázaná na pomoc od ostatních subjektů a umožňuje jednotkám plnit svěřené úkoly bez omezení.

Mezi další výhody je nutné započítat vojenské zdravotnictví, armáda má k dispozici nejen vojenské nemocnice, které jsou v Praze, Brně a Olomouci, ale zároveň každý útvar disponuje vlastní ošetrovnou se zdravotním personálem a zdravotnickou technikou. Díky tomuto zabezpečení je schopna armáda pro své nasazené jednotky vyčlenit dostatek zdravotnického personálu, který bude zabezpečovat základní zdravotní ošetření v místech kde jsou vojáci nasazeni. Současně je možno využít zdravotního personálu a jejich techniku pro případy, že základní jednotky IZS již nebudou mít dostatek svých sil k zvládnutí situace.

Hlavní úkoly armády, současný výcvik a vybavení vojáků a časy určené pro aktivaci SaP lze shrnout do kapitoly s názvem nevýhody nasazení sil a prostředků armády. Hlavní úkoly, i když to na první pohled není zřejmé, představují překážku pro nasazování jednotek a techniky k plnění úkolů pro záchranný systém, své síly a prostředky totiž armáda ve prospěch IZS vyčlení pouze v případě, když má dostatek sil k plnění hlavních úkolů. V současnosti je spousta vojáků a techniky vázáno mezinárodními dohodami a úkoly, které z nich plynou, zároveň je třeba si uvědomit, že nejen vojáci plnící tyto úkoly nemohou

být pro IZS použiti, ale nasadit se nemohou ani vojáci, kteří jsou připraveni k jejich nahrazení a vojáci, kteří se připravují na zahraniční mise.

Výcvik a vybavení, kterým armáda v současnosti disponuje, lze mezi nevýhody také započítat. Výcvik vojáků je zaměřen především na úkoly spojené s obranou vlasti a k nasazení v zahraničních misích, proto lze vojáky využít při KS nebo MU převážně na manuální práci, jako je stavba protipovodňových zábran, plnění pytlů s pískem a pomoc při odstraňování následků živelních nebo průmyslových havárií. Po zrušení záchranných praporů armáda nemá k dispozici již tolik techniky použitelné pro záchranné a likvidační práce, jelikož technika, která je v současnosti nakupována, je svou specifikací zaměřena více pro plnění bojových úkolů. Počítá se tedy spíše s nasazením techniky, kterou lze využít pro přepravu osob a materiálů.

Mezi nevýhody jsem záměrně uvedl i časy určené pro aktivaci jednotlivých odřadů během kterých musejí jednotky vyjet k určeným úkolům. Většina jednotek má pro vyhlášení pohotovosti, svolání určených vojáků na útvar, přípravu techniky a výjezd 72 hodin. Může se zdát, že čas určený pro armádu je zbytečně dlouhý, nicméně je třeba si uvědomit, že armáda není mezi základními složkami Integrovaného záchranného systému a o pomoc je žádána v případech kdy vzniklou situaci nejsou schopny základní složky IZS zvládnout vlastními silami.

Jedním z dalších úkolů bylo přiblížit historii civilní ochrany a obrany a zároveň objasnit důvody vzniku Integrovaného záchranného systému, jeho základní složky a zákony, které IZS ošetřují. Historie civilní ochrany se začala psát rokem 1935 za první republiky jako reakce na ohrožení státu ze německé strany, základem byla příprava na vzdušný útok na civilní cíle a budování krytů pro civilisty. Vývoj civilní ochrany se příliš nezměnil ani po druhé světové válce, jen se již počítalo více s jaderným útokem a tomu byla přizpůsobena i výuka ve školách a vybavení krytů civilní ochrany. Největší zlom v oblasti civilní obrany a ochrany přišel po roce 1989, rozpadem východního bloku v čele se Sovětským svazem se systém ochrany obyvatelstva prakticky rozpadl. Dnes už víme, že zastavení vývoje ochrany obyvatel byla chyba, ale s ohledem na celosvětový vývoj v tehdejší době, je nutné poznamenat, že se není čemu divit, z dvou zneprátených mocností se jedna rozpadla a obavy z možného jaderného konfliktu byly rozptýleny. Euforie, které společnost podlehl, ovlivnila i systém ochrany obyvatelstva jelikož ten byl tou dobou zaměřen spíše na ochranu obyvatel

v době války. Jak velkou chybou byla likvidace civilní ochrany a jejího vývoje a modernizace se projevilo již v roce 1997, kdy republiku postihly první velké katastrofické povodně, nejvíce byla vidět absence potřebné legislativy, které by ošetřovala společný zásah všech složek určených na ochranu obyvatel. Tyto povodně, které přinesly smrt a mnohým vzaly prakticky veškerý majetek, byly důvodem vzniku zákonů a nařízení, které upravovaly vznik Integrovaného záchranného systému, jeho rozdělení na základní a ostatní složky, jejich pravomoci, důvody jejich nasazení, možnosti mezirezortní spolupráce, zapojení fyzických a právnických osob do záchranného systému a mnoho dalšího. Naštěstí se vývoj a modernizace v tomto ohledu již nezastavila a výsledkem je více než dobrá funkce celého Integrovaného záchranného systému.

Analýza schopností sil a prostředků Armády České republiky zařazených do Integrovaného záchranného systému byla hlavním úkolem této bakalářské práce. Cílem analýzy bylo zjistit zda je armáda schopna adekvátně zareagovat na vznik krizové nebo mimořádné situace, zvláště po zrušení záchranných praporů. Jak už bylo napsáno výše nebyl tento krok přijat s příliš velkým pochopením a zajímalo mě proto, jaký měl tento krok následky v případě, že je nucena armáda reagovat na vznik MU nebo KS. Díky pomoci ze Společného operačního centra GŠ AČR, kde mi byly poskytnuty odborné informace ohledně vyčleňovaných jednotek ve prospěch IZS, jsem došel k přesvědčení, že schopnosti a možnosti těchto odřadů jsou dostatečné na to, aby byly schopny včas a adekvátně odpovědět na vzniklou situaci. I když by mohlo být namítnuto, že 249 vojáků a 72 kusů techniky není nikterak velké množství a jen těžko budou schopni úkoly zvládnout, je potřeba si uvědomit, že v případě nedostatečných možností těchto sil, zvláště pokud se jedná o množství nasazených vojáků, je schopna armáda velmi brzy vyslat dostatečné množství posil, tak aby byly svěřené úkoly splněny.

Zásadním bodem je i rozsah schopností, které jsou vojáci se svoji technikou zvládnout. Výčet těchto schopností se i po zrušení záchranných praporů nikterak nesnížil a vojáci jsou tak schopni být nápomocni při převozu materiálu, budování nouzového tábora, dopravě humanitární pomoci, evakuaci obyvatel, zvířectva a materiálu ze zatopených oblastí, vyprošťování vozidel, budování náhradních mostů, provádění zemních prací, odstraňování překážek na komunikacích, leteckém pátrání po pohřešovaných osobách, leteckém průzkumu území, letecké dopravě zdravotnického personálu, letecké přepravě nemocných nebo zraněných osob, vzniku nálezů u zvířat, jejich odchyty léčby nebo likvidaci, apod.

Na první pohled je zcela patrné, že schopnosti a možnosti armády v případě potřeby jsou více než dostatečné, zároveň jsou dostatečnou odpovědí na kritiku, která se snesla na provedenou restrukturalizaci armády v roce 2008.

Závěr

Zvolené téma závěrečné bakalářské práce mě napadlo již během studií a to především z toho důvodu, že jsem již od roku 2004 vojákem z povolání a zajímalo mě kolik může armáda, po několika provedených restrukturalizacích, nasadit vojáků a techniky v případech KS nebo MU. Jelikož velení armády neustále mluví o nedostatku profesionálních vojáků, bylo zajímavé zjistit, zda je schopna dostát svým závazkům, které uzavřela v rámci dohody o plánované pomoci na vyžádání.

Splnění teoretické části práce nepředstavoval větší problém, jelikož minulostí a současností Armády České republiky, civilní obrany a ochrany a Integrovaného záchranného systému se zabývá nespočet autorů, kteří vydávají každý rok nové knihy a publikace na tato témata.

Problém nepředstavovalo ani konkretizování výhod a nevýhod nasazených SaP, stačilo si uvědomit, že armáda je ve skutečnosti obrovská firma, která v případě potřeby není závislá na jiném subjektu, aby byla schopna vykonávat své úkoly. Postačilo pouze vybrat ty schopnosti, kterými armáda jednoznačně převyšuje ostatní složky IZS, jako jsou počty lidí, vlastní rozsáhlé logistické zabezpečení a zdravotní složky.

Největší překážkou se tak stalo splnění praktické části a to nejen z důvodu špatně dostupných informací, ale také proto, že jsem si vybral příliš obsáhlé téma. Pokusit se provést analýzu všech dostupných sil a prostředků Armády České republiky, které by mohly být do Integrovaného záchranného systému zařazeny, bylo nejen nad moje síly, ale podrobněji toto téma rozebrat by vydalo spíše na knihu než na bakalářskou práci. Když jsem si tuto chybu uvědomil, bylo už příliš pozdě měnit název a zadání bakalářské práce, nezbylo tedy nic jiného než se pokusit zadaný úkol splnit co nejlépe.

Jedním z největších problémů splnit hlavní cíl představovala naprostá absence co nejpřesnějších a detailních informací o jednotkách, které armáda pro IZS vyčleňuje. Veškeré tyto informace jsou zpracovávány SOC GŠ AČR a jsou určeny pouze pro služební potřebu, nedají se tak dohledat v žádné knihovně ani nejsou dostupné na internetu. Naštěstí po několika telefonátech a osobním setkání my byly tyto informace dány k dispozici a k provedení analýzy tak již nic nebránilo. Posledním úkolem bylo vybrat jednotky, kterých

se bude analýza týkat, armáda totiž i po zrušení záchranných praporů, pro IZS plní nejrůznější spektrum úkolů a vzhledem k rozsahu této práce není možné provést analýzu všech těchto SaP. Vybral jsem si tedy ty jednotky, které jsou v současnosti nejčastěji nasazovány a to hlavně v případech kdy nastanou rozsáhlé povodně.

V případě, že bych si měl znovu vybrat téma bakalářské práce, mnohem více bych se zamyslel nad cílem, který bych chtěl splnit a vyhnul bych se tak problémům s dostupností informací. Nicméně doufám, že výsledek této práce ukázal všem kritikům, že Armáda České republiky je schopna vždy a všude adekvátně zasáhnout pokud vznikne krizová situace nevojenského charakteru.

Přílohy:

Obrázek 1: Humanitární základna

Obrázek 2: Pásový obojživelný transportér PTS-10

Obrázek 3: Tatra T-815 8x8 tahač přívěsů

Obrázek 4: Podvalník P-50 N

Obrázek 5: Velitelská vozidla

Obrázek 6: Nákladní automobil Tatra T-810

Obrázek 7: Vyprošťovací tank VT 72

Obrázek 8: Vyprošťovací automobil AV-15 T-815

Obrázek 9: kolový nakladač KN-251

Obrázek 10: Sklápěcí automobil T-815 6x6

Obrázek 11: Mostní automobil AM 50

Obrázek 12: Autorýpadlo UDS

Obrázek 13: Buldozer Caterpillar D5N

Obrázek 14: Nakladač-rýpadlo JCB 4CXSM APC TL PS

Obrázek 15: Vrtulník Mi-17

Obrázek 16: Vrtulník Mi-171Š

Obrázek 17: Vrtulník W - 3A Sokol

Seznam použitých zkratk:

AČR - Armáda České republiky

GŠ - Generální štáb

HZS - Hasičský záchranný sbor

IZS - Integrovaný záchranný systém

KS - Krizová situace

MO - Ministerstvo obrany

MU - Mimořádná situace

MV - Ministerstvo vnitra

PČR - Policie České republiky

SaP - síly a prostředky

SOC - Společné operační centrum

Použité zdroje:

1. **Koucká, Marta a Veselý, Bohumír.** *Krizové řízení v oblasti obrany státu.* Praha : MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009. 978-80-86640-69-3.
2. *SMĚRNICE NÁČELNÍKA GENERÁLNÍHO ŠTÁBU AČR K NASAZOVÁNÍ SIL A PROSTŘEDKŮ AČR V RÁMCI INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU A K PLNĚNÍ ÚKOLŮ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY.* Praha : autor neznámý, 2016. Čj. MO 3156/2016-1160.
3. **Straka, Karel a Kykal, Tomáš.** *Československá armáda v letech budování a stabilizace 1918-1932.* Praha : Ministerstvo obrany České republiky, 2013. 978-80-7278-604-6.
4. **Pacner, Karel.** *Osudové okamžiky Československa.* Praha : Klub mladých čtenářů (Albatros), 2001. 80-000-0987-0.
5. **Kolektiv autorů.** *Vojenské dějiny Československa: Od roku 1918 do roku 1939.* Praha : Naše vojsko, 1987. 28-044-87.
6. **Fetka, Josef a Šrámek, Pavel.** *Československá válečná armáda 1918-1939.* Praha : Mladá fronta, 2015. 978-80-204-2589-8.
7. **Straka, Karel.** *Československá armáda, pilíř obrany státu z let 1932-1939.* Praha : Ministerstvo obrany České republiky, 2007. 978-80-7278-376-2.
8. **Mjr. Dr. Pavel Minařík, CSc.** Mobilizace v roce 1938. [Online] 3. Květen 2003. [Citace: 4. Březen 2017.] <http://armada.vojenstvi.cz/predvalecna/mobilizace/4.htm>.
9. **VHÚ Praha.** *Vojenský historický ústav Praha.* [Online] [Citace: 5. Březen 2017.] <http://www.vhu.cz/vladni-vojsko-a-osudy-jeho-prislusniku-v-knize-historika-vhu/>.
10. **Tomáš, K.** Druhá světová válka. [Online] [Citace: 5. Březen 2017.] <http://www.druhasvetova.com/?p=protektorat-cechy-morava/Vladni-vojsko-Protectoratu-Cechy-a-Morava>.
11. **Bílek, Jiří, Láník, Jaroslav a Šach, Jan.** *Československá armáda v prvním poválečném desetiletí.* Praha : Ministerstvo obrany České republiky, 2006. 80-7278-377-7.

12. **Kolektiv autorů.** *Vojenské dějiny Československa V. díl.* Praha : Naše vojsko, 1989. 28-069-89.
13. VHÚ Praha. *Vojenský historický ústav Praha.* [Online] [Citace: 13. Březen 2017.] <http://www.vhu.cz/kosicky-vladni-program-posunul-pred-68-lety-ceskoslovenskou-armadu-do-naruce-vychodu/>.
14. VHÚ Praha. *Vojenský historický ústav Praha.* [Online] [Citace: 14. Březen 2017.] <http://www.vhu.cz/unor-1948/>.
15. VHÚ Praha. *Vojenský historický ústav Praha.* [Online] [Citace: 14. Březen 2017.] <http://www.vhu.cz/politicke-cistky-v-armade-po-unoru-1948/>.
16. Ministerstvo obrany a Armáda České republiky. *amry.cz.* [Online] 10. Listopad 2014. [Citace: 14. Březen 2017.] <http://www.acr.army.cz/scripts/detail.php?id=3894>.
17. **Bílek, Jiří, a další.** *Československá lidová armáda v koaličních vazbách Varšavské smlouvy.* Praha : Ministerstvo obrany České republiky - Avis, 2008. 978-80-7278-472-1.
18. **Ing. Procházka Phd., Josef.** Koncepční přeměny v armádě po roce 1989. *Vojenské rozhledy.* [Online] 2009. [Citace: 16. Březen 2017.] <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/koncepcni-premeny-v-armade-po-roce-1989>.
19. **Kolektiv autorů.** *Armáda České republiky: symbol demokracie a státní suverenity: 1993 - 2012.* Praha : Ministerstvo obrany ČR odbor komunikace a propagace, 2013. 978-80-7278-614-5.
20. **Komárek, Jaroslav.** Úskalí profesionalizace Armády České republiky. *Vojenské rozhledy.* [Online] 2014. [Citace: 17. Březen 2017.] <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/uskali-profesionalizace-armady-ceske-republiky>. 2336-2995.
21. **Pernica, Bohuslav.** *Profesionalizace ozbrojených sil: trendy, teorie a zkušenosti.* Praha : Ministerstvo obrany – Agentura vojenských informací a služeb, 2007. 978-80-7278-381-6.
22. **Lukovský, Vladimír.** Vláda schválila Koncepti výstavby AČR 2025. *Ministerstvo obrany České republiky.* [Online] 21. Prosinec 2015. [Citace: 18. Březen 2017.]

<http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/vlada-schvalila-koncepci-vystavby-acr-2025--118119/>.

23. Koncepce výstavby Armády České republiky 2025. *Ministerstvo obrany ČR*. [Online] 2015. [Citace: 18. Březen 2017.] http://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/KVA__R_ve__ejn___verze.pdf.

24. **Fiala, Miloš a Vilášek, Josef**. *Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, 2010. 978-80-246-1856-2.

25. **Ing. Blažková, Kateřina**. Historický vývoj civilní ochrany (obrany). *Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje*. [Online] 28. Leden 2011. [Citace: 20. Březen 2017.] <http://www.hzsmsk.cz/index.php?ID=1447>.

26. **Míka, Otakar, Zahradníček, Pavel a Zeman, Miloš**. *Ochrana obyvatelstva: malé kompendium ochrany obyvatelstva*. Jihlava : Vysoká škola polytechnická, 2012. 978-80-87035-67-2.

27. **Šach, Jan**. Co vše přinesl v roce 1961 zákon o obraně ČSSR. *Vojenský historický ústav Praha*. [Online] 2016. [Citace: 20. Březen 2017.] <http://www.vhu.cz/zakon-o-obrane-ceskoslovenske-socialisticke-republiky/>.

28. **Linhart, Petr**. *Některé otázky ochrany obyvatelstva*. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2006. 80-7040-854-5.

29. **Štětina, Jiří**. *Zdravotnictví a integrovaný záchranný systém při hromadných neštěstích a katastrofách*. 2014 : Grada, 2014. 978-80-247-4578-7.

30. Ústavní zákon č. 300/2000 Sb. *Zákon pro lidi*. [Online] [Citace: 21. Březen 2017.] <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-300>.

31. Zákon č. 239/2000 Sb., Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. *Zákony pro lidi*. [Online] [Citace: 22. Březen 2017.] <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>.

32. Ochrana obyvatelstva v České republice. *Hasičský záchranný sbor České republiky*. [Online] 10. Březen 2013. [Citace: 22. Březen 2017.] <http://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>.